מרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר)
NATIONAL INSTITUTE FOR TESTING & EVALUATION
المركز القطري للامتحانات والتّقييم
מיסודן של האוניברסיטאות בישראל

סקירת מערכות מיון להשכלה הגבוהה ברחבי העולם

דוח 417

יולי 2015

איילת גולדצויג

דוח מַאלוּ 417

ISBN:978-965-502-191-2

© כל הזכויות שמורות
מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

© All rights reserved
NITE

סקירת מערכות מיון להשכלה הגבוהה ברחבי העולם

איילת גולדצויג

יולי 2015

תוכן עניינים	עמוד

מבוא **3**

מבנה הסקירה **4**

שיטות המיון הנהוגות בכל מדינה **5**

מדינות החברות בארגון OECD 5

1. אוסטרליה 5
2. אוסטריה 6
3. בלגיה 6
4. קנדה 7
5. צ'ילה 7
6. צ'כיה 8
7. דנמרק 8
8. אסטוניה 9
9. פינלנד 9
10. צרפת 10
11. גרמניה 10
12. יוון 11
13. הונגריה 12
14. איסלנד 12
15. אירלנד 12
16. איטליה 13
17. יפן 14
18. דרום קוריאה 15
19. לוקסמבורג 16
20. מקסיקו 16
21. הולנד 16
22. ניו זילנד 17
23. נורבגיה 17
24. פולין 18
25. פורטוגל 18
26. סלובקיה 19
27. סלובניה 19
28. ספרד 20
29. שוודיה 20
30. שוויץ 21
31. טורקיה 21
32. בריטניה 22
33. ארה"ב 23
34. מדינת קליפורניה 24

מדינות שאינן חברות ב- OECD אך כלכלותיהן הן מן הגדולות בעולם 26

1. אינדונזיה 26
2. ארגנטינה 26
3. ברזיל 26
4. דרום אפריקה 27
5. הודו 27
6. הונג קונג 28
7. סין 28
8. סינגפור 29
9. רוסיה 30
10. ערב הסעודית 30

כלים וקריטריונים למיון וברירת מועמדים במדינות שנסקרו **31**

בחינת הקשר בין מידת התחרות בקבלה, שיטת המיון והשימוש במבחנים ברחבי העולם **32**

סיכום **36**

מקורות **37**

מבוא

בשנים האחרונות גוברת ההתעניינות בתהליכי מיון, ברירה וקבלה של מועמדים להשכלה גבוהה ברחבי העולם, ומספר הסטודנטים הלומדים במוסדות השכלה גבוהה ברחבי העולם גדל בהתמדה (Altbach, Reisberg, & Rumley, 2012). במדינות רבות מתקיים כיום דיון ציבורי בנושאים אלה. מטרת סקירה זו היא בחינה השוואתית של מערכות המשמשות למיון וקבלה להשכלה גבוהה במדינות שונות, ובכלל זה מדינות ה- OECD, מדינות נוספות מקבוצת G20 ומדינות נוספות שכלכלותיהן הן מן הגדולות בעולם. ההבדלים ונקודות הדמיון בין שיטות המיון להשכלה הגבוהה ברחבי העולם מופו בהתאם למאפיינים הבאים:

1. מטרות תהליך המיון ושיקולי המדיניות העומדים ביסודו.
2. האם המיון מעוגן בחקיקה.
3. מידת השליטה והמעורבות של הממשל בתהליך הקבלה. מעורבות זו עשויה להתבטא בניהול תהליך המיון באמצעות מערכת מרכזית ארצית (לעומת הליך מבוזר), בקביעת מספר המקומות הזמינים בכל מוסד ובכל תכנית לימודים (או לפחות מספר המקומות שיזכו לתקצוב ממשלתי), בקיומן של בחינות ארציות (Helms, 2008), במכסות לקבוצות מגוונות ובהעדפה מתקנת.
4. עיתוי המיון - לפני הלימודים או במהלכם.
5. קיומה של שונות בתהליכי המיון והקבלה בין סוגים שונים של מוסדות להשכלה גבוהה (למשל מוסדות ציבוריים לעומת מוסדות פרטיים).
6. קיומה של שונות בתהליך המיון בין מקצועות לימוד שונים או בין תכניות לימוד שונות (למשל מקרים שבהם מתקיים הליך מיון רק בחלק מהמקצועות - מקצועות מבוקשים ו/או מעשיים).
7. קיומם של אפיקי קבלה חלופיים ומידת הגמישות במעבר בין מסלולי לימוד.
8. הכלים והקריטריונים המשמשים למיון המועמדים וברירתם. אלה נחלקים באופן כללי לשניים: א. קריטריונים אקדמיים - ציוני תיכון, תעודת בגרות ואף ציוני מכינה אקדמית, וכן ציונים במבחנים אחרים – מבחני הישגים ארציים, מבחני יכולת סטנדרטיים ומבחני קבלה מוסדיים. מערכות מיון המבוססות בעיקר על קריטריונים אקדמיים נחשבות אובייקטיביות יותר במובן זה שקבלת המועמד נקבעת על סמך מעבר ציון סף מסוים, ולפיכך ההחלטה אם לקבלו אינה מושפעת ביותר מפרשנות או משיקול דעת סובייקטיבי (Helms, 2008). ב. קריטריונים לא אקדמיים - מאפייני המועמד האישיים, כגון גיל, תכונות אישיות, מוטיבציה, ניסיון בעבודה, כישורים, תחביבים, פעילות חברתית, התנדבות ושירות צבאי, וכן הישגים בראיונות, חיבורי מועמדות, המלצות, תיקי עבודות ואודישנים. ההתחשבות במאפיינים מעין אלה בתהליך הקבלה הופכת את השיפוט לסובייקטיבי יותר (Helms, 2008). לעתים מתחשבים גם בקריטריונים אובייקטיביים שאינם אקדמיים, כגון הגרלה וזמן ההמתנה ללימודים. נוסף על כך, בחלק ממערכות המיון נעזרים במאפיינים דמוגרפיים של המועמדים - כגון מוצא אתני, מין, מצב כלכלי, יכולת לשלם שכר לימוד ומעמד חברתי – כדי לבחור בין מועמדים שכל יתר נתוניהם זהים או כדי לבצע העדפה מתקנת (Helms, 2008).

מבנה הסקירה

במוקד הסקירה עומד תיאור של הליך הקבלה הנהוג בכל מדינה, תוך התייחסות לקריטריונים המפורטים בפרק המבוא שלעיל. נתונים (תיאוריים וכמותיים) על מערכות ההשכלה הגבוהה ועל שיטות הקבלה אליהן במדינות שונות בעולם נאספו ממגוון מקורות. רוב המידע הכמותי וההשוואתי מבוסס על דוחות שפרסם ארגון ה-OECD בשנים האחרונות (2012-2013), כמו גם על מחקרים השוואתיים, על דוחות ועל מאמרים אקדמיים רלוונטיים אחרים. המידע האיכותי מבוסס גם על מקורות מתאימים נוספים, כגון אתרי אינטרנט של משרדי ממשלה העוסקים בהשכלה גבוהה, של אוניברסיטאות ושל מוסדות לימוד, סוכנויות האחראיות על הליך הרישום, כתבות בעיתונות וכדומה.

נעשה מאמץ להסתמך על מקורות מידע מהימנים ועדכניים ככל האפשר. עם זאת, לעתים נתגלו קשיים באיתורם של מקורות מעין אלו, בקביעת מידת מהימנותם ובהבנת השפה שהם כתובים בה. כדי להתמודד עם מגבלות אלו הוצלב המידע, במידת האפשר, בין כמה מקורות. נוסף על כך, על אף שנעשה ניסיון לתאר את המתרחש בעולם בעת הנוכחית, מדובר בתחום דינמי המשתנה כל העת, ולכן ייתכן כי בינתיים חלו שינויים בשיטות המתוארות במסמך זה.

לצד סקירת שיטות הקבלה הנהוגות בכל מדינה עובדו נתונים כמותיים שפרסם ארגון ה-OECD, וזאת בניסיון ללמוד על מידת התחרותיות הכרוכה בקבלה להשכלה גבוהה בכל מדינה ולקשור בינה ובין מאפיינים אחרים של מערכות לקבלה להשכלה הגבוהה ברחבי העולם. תוצאות העיבוד והמסקנות העולות מהן מוצגות בקצרה בהמשך.

שיטות המיון הנהוגות בכל מדינה

מדינות החברות בארגון OECD

1. אוסטרליה

מערכת ההשכלה הגבוהה באוסטרליה מורכבת מאוניברסיטאות, ציבוריות ופרטיות, וממוסדות לימוד נוספים. מערכת החינוך היסודי והעל-יסודי באוסטרליה אינן מוסללות (Cremonini, Leisyte, Weyer, & Vossensteyn 2011;), ושלב רכישת ההשכלה והבחירה בקריירה מתאפיין בגמישות.

הקבלה ללימודים גבוהים מבוססת על דירוג אחיד של המועמדים במדד ATAR (Australian Tertiary Admission Rank). זהו מדד מצרפי יחסי המבוסס על סטנדרטיזציה של הישגי התלמידים בשנת הלימודים האחרונה בתיכון ביחס לשנתון שלהם, והוא משמש את כל המדינות המרכיבות את אוסטרליה (Commonwealth of Australia, 2013; Cremonini et al., 2011; Palmer, Bexley, & James, 2011). במרבית המדינות יש סוכנות מרכזית המרכזת את ההרשמה לאוניברסיטאות ולמוסדות הלימוד. עם זאת, האוניברסיטאות עצמאיות לחלוטין בקביעת הקריטריונים שלהן לקבלה, ולכל אוניברסיטה מדיניות קבלה משלה, המשתנה בהתאם למטרותיה ולמצב שבו היא נתונה. המטרות המרכזיות של הליך המיון להשכלה הגבוהה הן: זיהוי פוטנציאל ההצלחה של הסטודנט בלימודים אקדמיים, שיפור ההגינות, הגיוון ושוויון ההזדמנויות בקבלה להשכלה הגבוהה, והבטחת הוגנות ושקיפות בהליכי הברירה. לא קיים מדד יחיד שעונה על כל המטרות, לכן בנוסף למדד ה ATAR נעשה שימוש בקריטריונים משלימים, כגון מבחנים סטנדרטיים הבודקים יכולת ומוכנות ללימודים אקדמיים. אחד המבחנים האלה הוא מבחן ה-STAT (Special Tertiary Admissions Test), שמשמש להערכת יכולת ולבחינת מוכנות ללימודים, ובודק בעיקר מועמדים מבוגרים (מעל גיל 21) אך גם בוגרי בתי ספר תיכוניים. מבחן נוסף הוא ה-UniTest, מבחן המשמש להערכת כישורים ספציפיים במתמטיקה ובמדעים, במדעי הרוח ובמדעי החברה אשר פותח במיוחד במטרה לסייע לאוניברסיטאות לברור סטודנטים (Cremonini et al., 2011; Palmer et al., 2011). הוא אמור לקדם את ההגינות ואת האחידות בהליך הקבלה ולמזער את השפעתו של חוסר שוויון בהישגים בבית הספר על מיון המועמדים. קיימות עדויות לכך שמבחנים אלו עשויים לחשוף את יכולתם האקדמית של מועמדים שלא הצליחו ביותר בשנתם האחרונה בבית הספר התיכון, ושהם נהנים מתוקף מתווסף כאשר הם משולבים עם מדדים נוספים (Palmer et al., 2011).

קיימים גם אפיקי קבלה נוספים, חלופיים, שמטרתם היא לבחון תכונות ומאפיינים אישיים שקשורים להצלחה בלימודים, כגון מוטיבציה, חריצות ומשמעת אקדמית. אלה נבחנים באמצעות ראיונות, תיקי עבודות (במקצועות יצירתיים ומעשיים), חיבורי מועמדות, המלצות והשתתפות בפעילויות חוץ-לימודיות. למרות זאת, דירוג ה-ATAR הוא עדיין הקריטריון המרכזי ביותר בקבלה ללימודים. כדי לקדם גיוון ושוויון קיימים גם מסלולי קבלה מיוחדים לאוכלוסיות בתת-ייצוג, ומועמדים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך ומקבוצות מיעוט מקבלים תוספת נקודות בדירוג (Palmer et al., 2011).

2. אוסטריה

מערכת ההשכלה הגבוהה באוסטריה מורכבת מאוניברסיטאות ציבוריות (Universitäten) ופרטיות (Privatuniversitäten), מסוגים נוספים של אוניברסיטאות ומכללות למדע יישומי ולחינוך, ממוסד למדע ולטכנולוגיה, וכן מאוניברסיטאות לפילוסופיה ותיאולוגיה המשתייכות לכנסיה הקתולית. ישנם שני סוגי מסלולי לימודים אוניברסיטאיים: לימודים לתואר ראשון (Bachelorstudium) ולימודי דיפלומה (Diplomstudium) המשלבים תואר ראשון ותואר שני (Federal Ministry of Science and Research, 2011). בשני המקרים, הקבלה ללימודים מותנית בהצגת תעודת בגרות אוסטרית (Reifezeugnis), או תעודה שקולה לה ממדינה אחרת, או בעמידה בהצלחה בבחינת כניסה לאוניברסיטה (Studienberechtigungsprüfung). כדי לגשת לבחינת הכניסה על המועמד להיות אזרח אירופאי מעל גיל 20. מועמדים שלמדו בבית ספר תיכון ועברו התמחות מקצועית, יכולים להיבחן בבחינה מקצועית, השקולה לתעודת בגרות (Berufsreifeprüfung) (Federal Ministry of Science, Research and Economy, 2014; Federal Ministry of Science and Research, 2011). הקבלה למסלולי אומנות מבוססת על בחינות הבודקות יכולת אומנותית. הקבלה למסלולי מדע יישומי עשויה להצריך תעודות המעידות על ניסיון קודם. בתחומי לימוד מבוקשים (כגון רפואה, רפואת שיניים, ומדע יישומי) מתקיים הליך קבלה סלקטיבי של המועמדים (Federal Ministry of Science and Research, 2011).

3. בלגיה

מערכת ההשכלה הגבוהה בבלגיה מתחלקת בין הקהילה הפלמית לקהילה הצרפתית, והיא מורכבת מאוניברסיטאות וממכללות, כמעט כולן במימון ציבורי. מוסדות הלימוד עצמם אחראים על הליך הקבלה, וזאת בכפוף לעקרונות מנחים. בבלגיה נהוגה מדיניות של קבלה פתוחה למוסדות לימוד, לפיה הצגת תעודת בגרות היא תנאי מספיק לקבלה ללימודים, וכל בוגרי התיכון בעלי תעודת בגרות רשאים להירשם לאוניברסיטה ולתכנית לימודים לפי בחירתם. מטרתה של מדיניות זו היא להגביר את שיעור ההשתתפות במערכת ההשכלה הגבוהה ולהביא לדמוקרטיזציה שלה. תלמידים המסיימים את לימודי בית הספר התיכון במסלול מקצועי נדרשים לשנת לימודים נוספת לפני שיתקבלו ללימודים גבוהים. בדרך כלל אין מגבלות על מספר התלמידים שמוסד לימוד רשאי לקבל, פרט למסלולים נבחרים.

<u>המגזר הפלמי</u>

כדי להתקבל ללימודים אוניברסיטאיים מספיק להציג תעודת בגרות, למעט תחומי לימוד שבהם על המועמד לגשת בנוסף לכך לבחינת כניסה (רפואת שיניים, מדעי הרפואה ותחומי האומנויות). מעבר של בחינת הכניסה מאפשר לימודים בכל האוניברסיטאות בתחום המבוקש. בשנת 2004 בוטלה בחינת הכניסה ללימודי הנדסה.

<u>המגזר הצרפתי</u>

כדי להתקבל ללימודים אוניברסיטאיים מספיק להציג תעודת בגרות, למעט תחומי לימוד שבהם על המועמד לגשת בנוסף לכך לבחינת כניסה (לימודי הנדסה אזרחית ואומנויות). מעבר של בחינת הכניסה מאפשר לימודים בכל האוניברסיטאות בתחום המבוקש. במקצועות הרפואיים אין בחינת כניסה, אך בשלב מאוחר יותר של הלימודים מוטלת הגבלה על מספר הממשיכים. כמו כן, במקצועות אלה יש מכסה לקבלת סטודנטים זרים.

למדיניות הקבלה הפתוחה יתרונות וחסרונות. הודות למדיניות זו ולשכר הלימוד הנמוך בלגיה היא "יבואנית" של סטודנטים זרים, אך דבר זה מפחית את הסובסידיות שהאוניברסיטאות מקבלות עבור כל סטודנט. בנוסף, על אף מדיניות הקבלה הפתוחה, במספר קטן של חוגים מספר המקומות מוגבל בשל הקיבולת הפיזית של המוסדות. במקרים אלו ההרשמה היא על בסיס "כל הקודם זוכה", וסטודנטים שנרשמים מאוחר עלולים שלא להתקבל. מדיניות הקבלה הפתוחה תורמת לשיעורי השתתפות גבוהים, אם כי לא בשכבות הסוציו-אקונומיות החלשות, והיא מלווה בשיעורי הצלחה נמוכים בשנה הראשונה: יותר מ-50% מהסטודנטים נכשלים בשנת הלימוד הראשונה שלהם, וסטודנטים רבים בוחרים להחליף חוג לימוד בסיומה. נראה כי בחינות כניסה תורמות לשיעורי הצלחה גבוהים יותר בשנה זו: במקצועות בהם יש בחינות כניסה – רפואה ורפואת שיניים – שיעורי ההצלחה בשנה הראשונה גבוהים יותר, ובמגזר הפלמי ירדו שיעורי ההצלחה בשנה הראשונה לאחר ביטול בחינת הכניסה ללימודי הנדסה (Cantillon & Declercq, 2012).

4. קנדה

בקנדה יש למעלה מ-200 מוסדות לימוד ציבוריים ופרטיים המקנים תארים. אלה כוללים אוניברסיטאות, מכללות, מוסדות טכנולוגיים ומוסדות מתמחים. המוסדות הציבוריים מקבלים מימון ממשלתי, וכך גם חלק מהמוסדות הפרטיים. קיימים גם מוסדות ללימודים על-תיכוניים מקצועיים, אשר אינם מעניקים תארים.

האוניברסיטאות הן גופים אוטונומיים, והן קובעות בעצמן את הסטנדרטים לקבלת סטודנטים. במקרים מסוימים גם פקולטות, בתי ספר ומחלקות בתוך האוניברסיטה רשאים לקבוע בעצמם את הקריטריונים לקבלה. הקריטריונים לקבלה משתנים בין מוסדות לימוד ובין מסלולי לימוד. דרישת המינימום היא בדרך כלל סיום בית ספר תיכון בתכנית לימודים המכינה לאוניברסיטה, או, במחוז קוויבק, סיום תכנית קדם אוניברסיטאית דו-שנתית במכללה (CÉGEP). עם זאת, הקריטריונים עשויים להיות נוקשים יותר ולדרוש ידע בתחומי לימוד ספציפיים, או ממוצע ציונים גבוה בבית הספר התיכון. בחלק מהפקולטות המועמדים נדרשים לעמוד במבחני יכולת סטנדרטיים. דרישות הקבלה ממועמדים מבוגרים (מעל גיל 21 או כאלה שחלפה יותר משנה מאז סיום לימודיהם) גמישות יותר בדרך כלל (Canadian Information Center for International Credentials, 2014).

5. צ'ילה

בצ'ילה 33 אוניברסיטאות שחולקות תהליך קבלה אחיד. רובן מאורגנות בוועדה משותפת (Consejo de Rectores de las Universidades Chilenas - CRUCH) וגוף זה קובע את מדיניות הקבלה. הקבלה מבוססת על הישגים במבחן כניסה סטנדרטי (Prueba de Selección Universitaria, PSU), ועל ציוני בית הספר התיכון (Notas de Enseñanza Media, NEM), ולצורך החישוב משקלו של מבחן הכניסה רב יותר (כ-80%) (Santelices & Kyllonen, 2012). מדובר במבחן רב-ברירה המבוסס על תכנית הלימודים הארצית בבית הספר התיכון, ובו שני פרקי חובה (פרק שפה ותקשורת ופרק מתמטיקה) ופרק לבחירה (פרק מדעים או היסטוריה ופרק מדעי החברה). המבחן מתקיים פעם בשנה. הוא נכנס לשימוש ב-2004 במקום מבחן יכולת כללית

(Academic Aptitude) שהיה נהוג עד אז (Matear, 2006; Pearson, 2013; Santelices et al., 2011).

ישנו דיון ציבורי בצ׳ילה על האפשרות להרחיב את הקריטריונים לקבלה להשכלה הגבוהה, בין היתר בשל הקשר בין הישגיהם של המועמדים ומצבם הסוציו-אקונומי ובשל ההשפעה הרבה של תכני המבחן על תוכן הלימודים ועל הקצאת השעות בשנים האחרונות של בית הספר התיכון. ב-2012 הוחלט להוסיף להליך הקבלה מדד המדרג את המועמדים לפי הישגיהם בבית הספר התיכון. מדדים נוספים שנבדקים כעת ועשויים לשמש בעתיד הם מבחני כתיבת חיבור הבודקים חשיבה ביקורתית ומדדים לא קוגניטיביים (Santelices et al., 2011; Santelices & Kyllonen, 2012). נוסף על כך, יש המציעים לאפשר לכל אוניברסיטה להציב קריטריוני קבלה נפרדים כדי להתאים את פרופיל המועמדים למטרותיה הייחודיות של כל אוניברסיטה.

6. צ'כיה

בצ׳כיה למעלה מ- 70 מוסדות להשכלה גבוהה, הנחלקים למוסדות ציבוריים, מוסדות פרטיים, ומוסדות המשתייכים למשטרה ולצבא (state). מערכת ההשכלה הגבוהה איננה בינארית, כלומר אינה מפרידה בין לימודים אקדמיים ולימודים מקצועיים, והיא מציעה תכניות שונות ובהן יחס שונה בין הקניית כישורים אקדמיים וכלליים ובין הקניית כישורים פרקטיים ומקצועיים. עם זאת קיימים גם לימודי תעודה בבתי ספר מקצועיים המיועדים לכך (Center for Higher Education Studies ,2010; File et al.,2009).

הקבלה לתואר ראשון מותנית בהצגת תעודת בגרות. מוסדות הלימוד והפקולטות רשאים לקבוע תנאי קבלה נוספים. במרבית מוסדות הלימוד המועמדים נדרשים לעמוד בבחינות כניסה, שתוכנן (בחינת יכולת כללית או ידע ספציפי) ואופן ההעברה שלהן (בכתב או בעל פה) נקבעים בנפרד בכל מוסד או פקולטה. המועמדים עשויים להידרש להפגין ידיעות, יכולות ומיומנויות ספציפיות בתחום הלימוד המבוקש, וכן לעמוד בבחינת כשרון בתחומי האמנות (Eurydice 2011b; Eurypedia, 2014a).

7. דנמרק

מערכת ההשכלה הגבוהה בדנמרק בינארית, ויש בה 21 אוניברסיטאות בעלות אוריינטציה עיונית, ש-13 מתוכן מתמחות בתחומים ספציפיים, ומכללות המעניקות השכלה גבוהה באוריינטציה מקצועית.

הקבלה להשכלה הגבוהה מותנית בהצגת תעודת בגרות או תעודה שקולה לה. הקבלה לתכניות לימוד רבות מותנית בקריטריונים נוספים, למשל שילוב מסוים של תחומי לימוד בבית הספר התיכון או דרישות הנוגעות לרמת הלימוד של התחומים ולציונים שהושגו בבית הספר התיכון, לניסיון בעבודה וכדומה (Eurydice, 2011c). בתחומים מסוימים, כגון מוסיקה ואומנות, המועמדים נדרשים להפגין את כשרונם בבחינת כניסה. מועמדים שלא סיימו תיכון אך השלימו תכנית הכשרה מקצועית יכולים להתקבל להשכלה גבוהה מקצועית בכפוף להשלמת לימודים בכמה מקצועות (מתמטיקה, פיזיקה ואנגלית) ברמת בית ספר תיכון. במספר תחומי לימוד אפשר להתקבל לאוניברסיטאות על סמך השכלה רלוונטית (תואר ראשון מקצועי) בשילוב עם 2-3 שנות ניסיון בעבודה. ייתכן שבחוגי לימוד מסוימים ייקבע מספר מרבי של סטודנטים. נוסף על כך,

מוסדות יכולים להגביל את הקבלה לחוגי לימוד מסוימים. הסטודנטים נרשמים לאוניברסיטאות באמצעות מערכת מרכזית (KOT), וכל מוסד בורר את הסטודנטים שיתקבלו לפי קריטריונים כלליים. המקומות הזמינים מחולקים לשתי מכסות: המקומות במכסה הראשונה מוקצים למועמדים בעלי תעודת בגרות דנית או שקולה לה, בהסתמך על ממוצע ציוני הבגרות. המקומות במכסה השנייה מוקצים למועמדים בהסתמך על הערכה אינדיבידואלית של מוסד הלימוד, למשל על-פי ניסיון מקצועי של המועמד, ראיונות והערכה אישיותית שלו, בדומה לקבלה למקום עבודה (Eurypedia, 2011a; OECD, 2012).

8. אסטוניה

מערכת ההשכלה הגבוהה באסטוניה היא בינארית, והיא מורכבת מאוניברסיטאות וממוסדות להשכלה גבוהה מקצועית. האוניברסיטאות הן ציבוריות או פרטיות, והמוסדות המקצועיים שייכים למדינה או מצויים בידיים פרטיות.

באופן כללי, הקבלה להשכלה הגבוהה מותנית בהמצאת תעודת בגרות. לבחינות הבגרות הארציות אפשר לגשת רק בהמצאת תעודה המעידה על סיום לימודים תיכוניים, ובלעדיה אין לבחינות עצמן תוקף. נוסף על כך, במרבית המוסדות ותכניות הלימוד ישנו הליך לברירת מועמדים. כל מוסד קובע בעצמו את הקריטריונים לברירה, בהתאם לתחום הלימוד. בדרך כלל הקריטריון הבסיסי הוא תוצאות בחינת הבגרות, ולעתים נדרש גם ריאיון או מבחן יכולת מקצועית. בחלק מהמקרים המועמדים נדרשים לעמוד בבחינות כניסה. את בחינות הכניסה מחבר בכל מוסד בנפרד, והן בדרך כלל רלוונטיות לתחום הלימוד המבוקש. המועמדים מתקבלים על-פי שקלול של ציון הבגרות ובחינות הכניסה. כדי להתקבל ללימודי אמנות ומוסיקה המועמדים נדרשים להוכיח את יכולתם באמצעות הצגת עבודה יצירתית או במסגרת תחרות יצירתית. הקבלה לאוניברסיטאות הפתוחות בדרך כלל אינה מותנית בבחינות כניסה, אך המועמדים עשויים להיבחר לפי כישוריהם וניסיונם המקצועי, וכדי ללמוד לתואר אקדמי עליהם לעמוד בתנאי הקבלה הכלליים למערכת ההשכלה הגבוהה. בתכניות לא אקדמיות אין דרישה להשלים לימודים תיכוניים (Vaht, Tüür, & Kulasalu, 2010).

9. פינלנד

מערכת ההשכלה הגבוהה בפינלנד היא בינארית, והיא מורכבת מכ-20 אוניברסיטאות ומכ-26 מוסדות פוליטכניק - מוסדות להשכלה גבוהה מקצועית המכונים גם "אוניברסיטאות למדע יישומי". פרט לכך נהנים הלומדים המבוגרים מאפשרויות לימודים רבות (Cremonini et al., 2011; Finnish National, n.d Board of Education).

ככלל, כדי להתקבל לתואר ראשון על המועמד להציג תעודת סיום תיכון, תעודת בגרות עיונית או תעודת בגרות מקצועית, וכן לעמוד בבחינת כניסה. סטודנטים זרים צריכים להציג תעודה השקולה לתעודת בגרות ולהוכיח מיומנות בשפה האנגלית. האוניברסיטאות הן גופים אוטונומיים, והן בוררות את המועמדים באופן עצמאי ועורכות בעצמן מבחני כניסה, שהם חלק חשוב מהליך הקבלה. הליך הברירה השכיח ביותר מסתמך על שילוב של ציוני הבגרות והציונים בבחינת הכניסה, אך האוניברסיטאות עשויות לקבל מועמדים גם על סמך כל אחד מהם בנפרד. בחלק מהמקצועות יש חשיבות גם לניסיון מעשי קודם. החקיקה בפינלנד מאפשרת גמישות במסלולי הקבלה לאוניברסיטאות – כל עוד האוניברסיטה קובעת שהמועמד הוא בעל הידע

והיכולת הדרושים ללימודים, היא יכולה לקבל אותו ללא תלות בהשכלה קודמת (למשל סיום בית הספר התיכון). עם זאת, לרוב המתקבלים יש תעודת בגרות. האוניברסיטאות מציעות גם לימודים פתוחים ללא תנאי קדם, לימודים אשר אינם מקנים תעודה אך עשויים להיות מוכרים לצורך לימודי תואר ראשון או תואר שני (Cremonini et al., 2011; Eurypedia, 2012a).

הסטודנטים נרשמים ללימודים בפוליטכניק באמצעות מערכת רישום מרכזית. המוסדות קובעים בעצמם את הקריטריונים לקבלה, והם מנהלים הליכי ברירה ועורכים בחינות כניסה למועמדים. כמחצית מהמועמדים, אלו שיש להם תעודת בגרות עיונית פינית או אירופאית אחרת, מתקבלים על סמך שקלול של ציוני בית הספר התיכון עם ציוני הבחינה, שלהם ניתן משקל רב יותר. מועמדים בעלי תעודת בגרות מקצועית או זרה מתקבלים על סמך בחינת הכניסה בלבד. בחלק מהמוסדות כל המועמדים מתקבלים על סמך בחינת הכניסה בלבד. לעתים אותה בחינת כניסה משמשת לקבלה למספר מוסדות לימוד. במקרה של שוויון בין מועמדים מתקבל המועמד שדירג את החוג המבוקש בעדיפות גבוהה יותר. מלבד התכניות הרגילות, מוסדות אלו מציעים גם תכניות גמישות המאפשרות למבוגרים לשלב לימודים ועבודה (National Board of Education, 2014).

10. צרפת

בצרפת שני סוגים של מוסדות להשכלה גבוהה: אוניברסיטאות ומוסדות יוקרתיים (Grandes Ecoles). הקבלה לאוניברסיטאות פתוחה עבור כל המועמדים בעלי תעודת בגרות. במקצועות מבוקשים, כגון משפטים ורפואה, נערכת ברירה של הסטודנטים בשנות הלימוד הראשונות (Neumann & Williksen, 2006). חסרי תעודת בגרות עשויים להתקבל גם על סמך תעודה לקבלה ללימודים גבוהים (Diplôme d'accès aux études universitaires) אשר מקנה אותן זכויות כמו תעודת בגרות, או תעודת משפטים בסיסית ("diplôme de Capacité en droit"), המאפשרת לימודי משפטים אקדמיים (OECD, 2012).

הקבלה למוסדות היוקרתיים מסתמכת על הישגי המועמדים בבחינות כניסה תחרותיות מאוד (concours). הבחינות מתקיימות בתום שנתיים של לימודי הכנה אינטנסיביים (CGPE). הקבלה ללימודי ההכנה מבוססת על ציוני בית הספר התיכון ועל מקום בית הספר התיכון (Neumann & Williksen, 2006).

11. גרמניה

רוב האוניברסיטאות במערכת ההשכלה הגבוהה בגרמניה הן ציבוריות, ומיעוטן אוניברסיטאות פרטיות. כמו כן קיימות "אוניברסיטאות למדע יישומי" (Fachhochschule) המציעות לימודים גבוהים באוריינטציה מקצועית, והן זוכות לפופולריות רבה בקרב בוגרי תיכון (Cremonini et al., 2011).

קיימים שני מנגנונים לקבלה לאוניברסיטאות – מבוזר ואחיד. ברוב המקצועות הליך הקבלה מבוזר, כך שהאוניברסיטאות קובעות בעצמן את תנאי הקבלה, בכפוף לחוקים הנהוגים בכל מדינה בפדרציה. הקריטריון המרכזי לקבלה הוא ציון תעודת הבגרות (Abitur). מועמדים חסרי

תעודת בגרות עיונית או מקצועית נדרשים להוכיח את רמת היכולת שלהם באמצעות מבחן תפקוד קוגניטיבי או מבחן יכולת (Begabtenprüfung) שחלקו מבוצע בכתב וחלקו בעל פה. במקרים מסוימים גם מועמדים שלא עברו את הבחינות הללו עשויים להתקבל, בתנאי שהם בוגרי הכשרה מקצועית בעלי שלוש שנות ניסיון בתחום עיסוקם, ובתנאי שעמדו בבחינת הכניסה (Eingangsprüfung). בחלק מהמקרים האוניברסיטאות מבצעות הליכי קבלה נוספים כדי לזהות כישורים הרלוונטיים למסלול הלימוד (Cremonini et al., 2011; Kübler, 2011).

בתחומי לימוד שבהם הביקוש עולה על ההיצע - רפואה, רפואת שיניים, וטרינריה ורוקחות - קיים מנגנון אחיד, מרכזי וארצי המסדיר את הליך הקבלה לאוניברסיטאות. בשיטה זו 20% מהמקומות מוקצים לתלמידים מצטיינים המדורגים על-פי ממוצע הציונים בבית הספר התיכון, ו-20% נוספים מוקצים למועמדים שהמתינו זמן רב ללימודים ברשימת המתנה (וייתכן שעברו הכשרות מקצועיות בפרק הזמן שחלף). 60% המקומות הנותרים מוקצים על-פי קריטריונים שקובעים מוסדות הלימוד עצמם, וכן בהתאם להעדפות המועמדים. הקריטריון הנפוץ ביותר הוא ממוצע ציוני בית הספר התיכון, וקריטריונים שכיחים נוספים הם אישיות המועמד כפי שהוערכה בראיונות, אישיות המועמד כפי שהיא עולה מחיבורים או ממכתבי מועמדות וביצועי המועמד בבחינות הכניסה (Cremonini et al., 2011; Kübler, 2011).

על-פי החוק בגרמניה, מועמדים בעלי נסיבות חיים מיוחדות (מחלה, מוגבלות, מצב סוציו-אקונומי נמוך, שורשים גרמניים ועוד) זכאים להעדפה מתקנת בקבלה, ועל כל אוניברסיטה לדאוג כי 2% מהסטודנטים בה עונים להגדרה זו. פרט למקרים אלה אסור להפלות בין המועמדים מטעמי גזע, אתניות, מין או מעמד חברתי (Cremonini et al., 2011).

12. יוון

האוניברסיטאות ביוון הן מוסדות ציבוריים, והלימודים בהן הם ללא תשלום. תארים מאוניברסיטאות פרטיות או זרות אינם מוכרים רשמית (Nicolaou-Griffin, 2012). מספר הסטודנטים בכל אוניברסיטה ומוסד לימוד מוגבל, ומשרד החינוך קובע אותו בכל שנה (Eurypedia, 2014b). הדרישה הבסיסית ללימודים באוניברסיטאות היא תעודת בגרות, והקבלה לאוניברסיטאות מותנית בעמידה בבחינות הפן-הלניות הארציות, שמתקיימות בסוף הלימודים בבית הספר התיכון. הבחינות הפן-הלניות הן בחינות ארציות שמשרד החינוך מחבר ומעביר במרוכז, ולצורך זה הוא משתמש במבנים של בתי הספר התיכוניים ובאנשי הסגל שלהם. הבחינות הארציות, בצירוף בחינות נוספות, משמשות בחינות בגרות (apolytirio), אך לשם קבלה לאוניברסיטאות מתחשבים רק בציוני הבחינות הארציות. קבלת המועמד מבוססת על ציוניו, על העדפותיו ועל מספר המקומות הפנויים בפקולטה או במחלקה המבוקשת. כדי להתקבל ללימודים הדורשים מיומנויות או כישורים מיוחדים, כגון ארכיטקטורה, צילום, מוזיקה, תרגום ושפות זרות, המועמדים נדרשים לעבור מבחני כניסה מיוחדים (Eurypedia, 2014b). מוסדות ההשכלה הגבוהה שומרים מספר מקומות לבוגרי תיכונים מקצועיים. נוסף על כך, האוניברסיטאות מתחשבות במועמדים בעלי נסיבות מיוחדות, למשל כאלה העומדים בקריטריונים סוציאליים מסוימים, כאלה שהגיעו ממוצא אתני מסוים, אתלטים מוכרים, זוכים בתחרויות מדעיות בינלאומיות ומועמדים החולים במחלות חמורות (OECD, 2012). הקבלה לאוניברסיטה ההלנית

הפתוחה (Elliniko Anoikto Panepistimio) איננה מותנית בבחינות כניסה, אלא בהגרלה בין המועמדים. מועמדים מעל גיל 23 מקבלים עדיפות בקבלה באפיק זה (Hellenic Open University, 2011; OECD, 2012). נוסף על כך, לחלק ממוסדות ההשכלה הגבוהה יש מערכות משלהן לברירת סטודנטים, והן אינן מחייבות את המועמדים לגשת לבחינות הארציות (EKEP, 2003).

13. הונגריה

מרבית האוניברסיטאות בהונגריה הן ציבוריות, חלק מהאוניברסיטאות שייכות לכנסייה ויש מספר קטן של אוניברסיטאות פרטיות. הממשלה קובעת עבור כל תחום לימוד את מכסת הסטודנטים שיקבלו מימון ממשלתי מלא. מועמדים העומדים בדרישות הקבלה לומדים בחינם ואילו סטודנטים שלא עמדו בדרישות הקבלה יכולים להתקבל בתמורה לתשלום שכר לימוד. האוניברסיטאות קובעות את מכסת המקומות הפנויים בכל תכנית לימודים בתיאום עם הממשל. האוניברסיטאות רשאיות לקבוע גם מכסת מינימום: במקרה של מיעוט נרשמים לתכנית לימודים, היא אינה נפתחת (Biró, 2012).

ארגון ממשלתי ללא מטרות רווח (Educatio Kht) מנהל את הליך הקבלה ללימודים בכל האוניברסיטאות באופן מרוכז ואחיד. בעת ההרשמה המועמדים מקבלים ניקוד שנקבע על סמך ציוני התיכון וציוני הבגרות שלהם. בעת חישוב הניקוד ניתן משקל שונה לציוני הבחינות בכל אחד מהמקצועות בהתאם לרלוונטיות שלהם לתחום הלימוד המבוקש. נוסף על כך ניתנת תוספת ניקוד לנבחנים בבחינות בגרות ברמה מתקדמת, לבעלי תעודות המעידות על לימודי שפה, לזוכים בתחרויות שונות (כולל ספורט ואמנות) וכן למועמדים בעלי רקע חברתי-כלכלי או רפואי המצדיק זאת. המועמדים יכולים להגיש מועמדות לכל תכנית לימוד הן במסלול המסובסד והן במסלול בתשלום (Biró, 2012; OECD, 2012). הקבלה ללימודים מבוססת על עמידה בציון חתך שהמערכת קובעת לכל תחום לימוד בנפרד. ציוני החתך הנדרשים לקבלה במסלול המסובסד גבוהים מציוני החתך הנדרשים לקבלה במסלול בתשלום (Biró, 2012).

14. איסלנד

באיסלנד שמונה אוניברסיטאות ומוסדות ללימודים גבוהים. המדינה מנהלת חמישה מהם, ומעניקה תמיכה לשלושת הנותרים. הקבלה ללימודים גבוהים מותנית בתעודת בגרות (stúdentspróf) או בתעודה שקולה לה. גם מועמדים חסרי תעודת בגרות אך בעלי ניסיון תעסוקתי משמעותי עשויים להתקבל. כדי להתקבל ללימודים גבוהים מקצועיים נדרש בדרך כלל ניסיון מעשי בתחום המבוקש. מוסדות ההשכלה הגבוהה רשאים לקבוע בעצמם את הקריטריונים לקבלה. גם סטודנטים זרים עשויים להתקבל ללימודים (Eurypedia, 2012b; Fjölmenningarsetur, n.d).

15. אירלנד

באירלנד קיימים חמישה מסלולי קבלה לאוניברסיטאות: 1. מסלול רגיל, שבו המועמדים נרשמים בסוף הלימודים בבית הספר התיכון; 2. מסלול למועמדים מבוגרים מעל גיל 23; 3. מסלול למועמדים מרקע סוציו-אקונומי נמוך (HEAR); 4. מסלול למועמדים בעלי מוגבלויות (DARE); 5.

מסלול מגשר בין השכלה על-תיכונית להשכלה גבוהה (FETAC), המיועד למועמדים שסיימו לימודים על-תיכוניים מקצועיים של שנתיים ומבקשים להמשיך את לימודיהם באוניברסיטאות ובמוסדות להשכלה גבוהה (Chen, 2012; OECD, 2012).

לכל אוניברסיטה ומוסד לימוד יש זכות לקבוע מדיניות קבלה באופן עצמאי, בכפוף לכללים המנחים של הרשות להשכלה גבוהה (HEA) במשרד החינוך. את הליך הקבלה מתאמת סוכנות מרכזית לקבלה (CAO) בשיתוף עם האוניברסיטאות. במסלול הרגיל האוניברסיטאות מעריכות המועמדים על פי תוצאות בחינות הבגרות שלהם (בחינות סיום תיכון – LCE). המועמדים נדרשים לציון מינימלי בבחינות בתחומים מסוימים, שבהם אנגלית, מתמטיקה ושפה זרה. מספר המקומות מוגבל, ולכן מועמדים שקיבלו ציונים גבוהים יותר בבחינות זוכים להעדפה. הציונים מחושבים בהתאם לרמת הבחינה: למשל, נבחנים שנבחנו ברמה גבוהה במתמטיקה יקבלו בונוס. במקרה של שוויון בין המועמדים נערכת הגרלה. בחלק ממוסדות הלימוד עוברים המועמדים גם ריאיון. מועמדים לרפואה נדרשים לעמוד בבחינת כניסה למקצועות הבריאות (HPAT). מועמדים ממסלול FETAC מוערכים על פי הישגיהם במהלך לימודיהם הקודמים (Chen, 2012).

מדיניות הקבלה צריכה להתאים לדרישות הלאומיות שקובעת HEA, שקובעת יעדים לקבלת מועמדים משכבות חלשות ובלתי מיוצגות בהשכלה הגבוהה. כתוצאה מכך חלק מהאוניברסיטאות מקצות מכסות קבלה לכל אחד מארבעת המסלולים החלופיים שלעיל, וזאת בהתאם לתקציב ולביקוש בשנה הקודמת. המכסות מפורסמות בכל שנה לפני תחילת הרישום. מספר המקומות המיועדים לאירים ולאזרחי האיחוד האירופי מוגבל, אך בדרך כלל אין מגבלה על מספר הסטודנטים הזרים משום שהם משלמים שכר לימוד מלא (Chen, 2012).

16. איטליה

מרבית האוניברסיטאות באיטליה הן ציבוריות, אך קיימות גם אוניברסיטאות פרטיות. ככלל נהוגה באיטליה מדיניות קבלה פתוחה: כל בוגרי התיכון שעברו את בחינות הבגרות זכאים ללמוד באוניברסיטה ורשאים להירשם לאוניברסיטה ולתכנית לימודים לפי בחירתם. ואולם, בכמה מקרים יוצאי דופן מכסת הסטודנטים מוגבלת, וברירת הסטודנטים מסתמכת על מבחני כניסה.

אוניברסיטאות פרטיות יכולות להגביל את מספר הסטודנטים המתקבלים אליהן ולברור את המועמדים באמצעות בחינות כניסה. הן קובעות בעצמן מתי תתקיים הבחינה, מה יהיה תוכנה וכיצד ישתמשו בציוניה, אך הן מחויבות לפרסם את הליך הקבלה במועד הקבוע בחוק (Merlino & Antonio, 2012).

נוסף על כך, החוק האיטלקי מגביל את מספר הסטודנטים הרשאים להירשם לתחומי לימוד מסוימים בכל אוניברסיטה. בתחומי לימוד אלה נכללים רפואה, רפואת שיניים, וטרינריה ומקצועות אחרים בתחום הבריאות, וכן ארכיטקטורה. כדי להתקבל ללימודי מקצועות אלה על המועמד לעמוד בבחינות כניסה שכל אוניברסיטה בונה ומעבירה בנפרד, בכפוף לקווים מנחים של משרד החינוך. כל בחינות הכניסה לתחום לימודים מסוים מתקיימות בכל האוניברסיטאות באותו יום, ועל כן אפשר להגיש מועמדות לחוג מסוים רק באוניברסיטה אחת בכל שנה. משרד החינוך מספק למועמדים בחינות להתנסות עצמית, וכן קובע כיצד יש להכריע בין מועמדים

שקיבלו ציון כניסה זהה. בדרך כלל ההחלטה מתקבלת על-פי ציונים בתתי-בחינות, על-פי ציוני בית הספר התיכון ועל-פי תאריך לידה (Merlino & Antonio, 2012).

אוניברסיטאות ציבוריות רשאיות לבקש ממשרד החינוך להגביל את מכסת הסטודנטים בתכנית לימודים מסוימת בשל מגבלות פיזיות או ארגוניות של האוניברסיטה. אם הבקשה מתקבלת, מוסדות אלו רשאים לקבוע בחינות כניסה וקריטריונים לקבלה לפי שיקול דעתם. גם הם מחויבים לפרסם את הליך הקבלה, בדומה לאוניברסיטאות הפרטיות.

לעתים אוניברסיטאות שמספר הסטודנטים בהן אינו מוגבל מנסות לצמצם את מספר הסטודנטים הלומדים בהן ולברור מהם את הטובים ביותר, וזאת באמצעות בחינות קשות בשנות הלימוד הראשונות. הן נוהגות כך אף-על-פי שאופן התקצוב של האוניברסיטאות אינו מעודד אותן לעשות זאת (Merlino & Antonio, 2012).

17. יפן

ביפן קיימים למעלה מ-1000 מוסדות להשכלה גבוהה, ובהם אוניברסיטאות, מכללות (Junior Colleges) ומכללות טכנולוגיות. שני הראשונים נחלקים למוסדות ציבוריים (אוניברסיטאות מסוגים שונים –אוניברסיטאות ציבוריות, אוניברסיטאות לאומיות, תאגידים אוניברסיטאיים ציבוריים) ולמוסדות פרטיים. ב-2008 היו המוסדות הפרטיים כ-80% מכלל מוסדות הלימוד (Cremonini et al., 2011).

מוסדות הלימוד או הרשויות המקומיות קובעים את מכסות הסטודנטים שיתקבלו למוסדות הציבוריים, אך עליהם לקבל אישור מהממשלה. מוסדות הלימוד קובעים את דרישות המינימום לקבלה למוסדות הציבוריים והפרטיים בהתאם לקריטריונים של המדינה. מוסדות הלימוד נהנים מעצמאות בכל הנוגע לקביעת הקריטריונים למיון המועמדים ולברירתם. הליך הקבלה לאוניברסיטאות הציבוריות שונה מההליך באוניברסיטאות הפרטיות. כדי להתקבל לאוניברסיטאות הציבוריות על המועמד לעבור סינון כפול. ראשית עליו לעבור בחינת כניסה ארצית (National Center Test, NCT) הנמצאת באחריות המרכז הארצי לבחינות כניסה לאוניברסיטאות (NCUEE), ולאחר מכן עליו לעבור בחינות כניסה שכל מוסד מחבר ומעביר בעצמו. כל התלמידים בשנה האחרונה של בית הספר התיכון חייבים להיבחן ב-NCT, אשר מתקיים בינואר בכל שנה. מבחן זה פותח כדי לספק קריטריון ארצי אחיד שישמש נקודת ייחוס לכל המוסדות, ומטרתו המרכזית היא מדידת הישגיהם האקדמיים הבסיסיים של המועמדים בעת סיום בית הספר התיכון. עם זאת, כל אוניברסיטה משתמשת בתוצאות ה - NCT על-פי הקריטריונים שלה. על-פי תוצאות ה- NCT מחליטים באילו מוסדות ייגש התלמיד לבחינות כניסה בשלב הבא. המועמדים נבחנים במספר תחומים, הנקבעים לפי תחום הלימוד המבוקש. במקרים מיוחדים מתבצעים שלבים נוספים, כמו ראיונות וכתיבת חיבור. ברירת המועמדים נעשית על-פי ציוני ה-NCT ובחינות הכניסה (Cremonini et al., 2011).

מוסדות פרטיים יכולים להשתמש בהליכי מיון שונים משל המוסדות הציבוריים, והם נהנים מחופש רב יותר. מוסדות אלו ממיינים מועמדים לא רק על סמך תוצאות בחינות אלא גם על סמך המלצות, על סמך מדיניות קבלה מיוחדת לתושבים חוזרים ועל סמך לימודים קודמים בבתי ספר תיכוניים הקשורים למוסדות אלה. בקבלה על סמך המלצות, ההמלצות נשקלות לצד ממוצע ציוני

התיכון, חיבור ו/או ריאיון, ואין צורך בבחינות כניסה. סיכויי הקבלה בשיטה זו גבוהים יותר, אך מועמד שהתקבל באופן זה חייב לממש את קבלתו. קיימים שני סוגי המלצות: המלצה "פתוחה", שכל בתי הספר יכולים לתת, והמלצה "מאושרת", שרק בתי ספר שהאוניברסיטאות בוחרות לאשר יכולים לתת. אם שיעור גבוה של סטודנטים שהתקבלו על סמך המלצה "מאושרת" מבית ספר מסוים נשרו או הגיעו להישגים נמוכים מדי בשנת הלימודים הראשונה, בית הספר עלול לאבד את האישור שלו להמליץ. אפיק קבלה נוסף הוא דרך משרד הקבלה (A.O – Admission office). במקרה זה נדרש המועמד לחבר חיבור מוטיבציה, ואינו צריך להביא המלצות. למרות הכול, קבלה על סמך בחינת כניסה אחת היא עדיין שיטת המיון המרכזית במוסדות הפרטיים. נוסף על כך, כמעט 20% מהאוניברסיטאות הפרטיות משתמשות גם הן ב-NCT (Cremonini et al., 2011).

יפן ידועה בתחרותיות העזה המאפיינת את בחינות הכניסה לאוניברסיטאות, והביטוי "גיהינום הבחינות" הוא מטבע לשון שכיח בחברה היפנית. אמנם, שיעור הצעירים ביפן נמצא במגמת ירידה, כך שהיצע המקומות בהשכלה הגבוהה מספיק לכלל המועמדים, ונוסף על כך מועמדים רבים יותר ויותר בוחרים באפיקי קבלה חלופיים חדשים. ואולם, רמת התחרותיות בבחינות עדיין גבוהה, משום שהמועמדים אינם מסתפקים בקבלה ללימודים אלא מבקשים להתקבל למוסדות יוקרתיים וסלקטיביים, ורבים מהם סבורים כי מבחן הכניסה המסורתי הוא השיטה הטובה ביותר להגשים מטרה זו (Cremonini et al., 2011).

18. דרום קוריאה

מערכת ההשכלה הגבוהה בקוריאה מורכבת מאוניברסיטאות, ממכללות (Junior colleges) וממוסדות לימוד נוספים. ישנן כ-40 אוניברסיטאות ציבוריות וכ-400 מכללות פרטיות (McNeill, 2011). הקבלה לאוניברסיטאות מבוססת על ביצועי המועמד במבחן הארצי הסטנדרטי לקבלה לאוניברסיטאות – מבחן היכולת האקדמית (CSAT - College Scholastic Ability - Su-neung), שנערך פעם בשנה ונמשך יום שלם. התלמידים מתחילים להתכונן לבחינה שנים רבות קודם לכן. ביום הבחינה, הממשלה משנה את זמני ההגעה לעבודה כדי שהמועמדים לא ייתקלו בפקקים בדרכם לבחינה; המשטרה מפקחת על הרעש ברחובות ומסייעת לנבחנים להגיע בזמן במקרי חירום; הצבא מפסיק את אימוניו; ולוח הטיסות משתנה כדי לא להרעיש בשעות בהן המועמדים נבחנים בקטעי האזנה. התקשורת מפרסמת מתכונים למאכלים קלים לעיכול, ובהם מרכיבים שאמורים לסייע לריכוז בבחינה (AFP, 2012; NCEE, 2014).

מערכת החינוך בקוריאה תחרותית מאוד (AFP, 2012; NCEE, 2014). ציונים גבוהים בבחינה חיוניים לקבלה לאוניברסיטאות היוקרתיות, ולימודים בהן חיוניים לקבלה למקומות עבודה יוקרתיים. המועמדים מתחרים על הקבלה לארבע-חמש האוניברסיטאות המובילות, והם מאמינים כי לציונם בבחינה עשויות להיות השלכות קריטיות על עתידם, החל מקריירה וכלה בהזדמנויות נישואים. יש הקושרים בין הלחץ הרב המופעל על בני הנוער להצליח בבחינה ובין מקרי התאבדות שמתרחשים בכל שנה בסביבות מועד הבחינה (AFP, 2012).

הליך הקבלה, הקריטריונים לקבלה ומידת הסלקטיביות שונים מאוניברסיטה לאוניברסיטה. מלבד בחינת הכניסה הארצית, הליך הברירה עשוי לכלול דרישות נוספות כגון כתיבת חיבור,

ראיונות ומבחן כישורים מעשיים (OECD, 2012). מועמדים שלא התקבלו לאוניברסיטה יוקרתית יכולים ללמוד במכללות או באוניברסיטאות פחות סלקטיביות. כ-85% מתלמידי בתי הספר התיכון בקוריאה ממשיכים ללימודים גבוהים (NCEE, 2014).

הדיון הציבורי בדרום קוריאה בנוגע לקבלה להשכלה הגבוהה מתמקד בהשפעותיו של מבחן הכניסה על תכנית הלימודים בתיכון ועל התחרותיות הגבוהה בתיכון, וכן בהשפעות הדמוגרפיות של הירידה בשיעורי הילודה ושל הזדקנות האוכלוסייה על הביקוש ללימודים גבוהים (McNeill, 2011).

19. לוקסמבורג

הקבלה ללימודים גבוהים מותנית בהצגת תעודת בגרות. בתחומי לימוד מסוימים יש דרישות נוספות, כגון רמת ידע גבוהה במקצוע הרלוונטי. בחלק מתחומי הלימוד מוטלת מגבלה על מספר הסטודנטים. נוסף על כך, כאשר מספר המועמדים עולה על מספר המקומות הפנויים האוניברסיטה עורכת בחינות קבלה או מדרגת את המועמדים לפי נתוניהם (Eurypedia, 2013a). הקבלה לתחומי לימוד מסוימים מותנית במעבר בחינת קבלה. כדי להתקבל ללימודי אנימציה ומדיה יש להציג תיק עבודות (OECD, 2012). במקרים מסוימים אפשר להתקבל ללא תעודת בגרות, וזאת על סמך הכרה בלימודים קודמים, על סמך הכרה בניסיון בעבודה (Validation de l'acquis de l'expérience) או על סמך בחינת קבלה מיוחדת שהאוניברסיטה עורכת (Eurypedia, 2013a).

20. מקסיקו

במערכת ההשכלה הגבוהה במקסיקו מעל 140 מוסדות לימוד ציבוריים וכ-1350 מוסדות פרטיים. הקבלה למרבית המוסדות מותנית בעמידה ברף ציונים מינימלי בבחינות הסיום של בית הספר התיכון. נוסף על כך, מוסדות לימוד רבים דורשים עמידה בבחינת כניסה. מוסדות השכלה גבוהה שיש בהם גם בית ספר תיכון, כמו האוניברסיטאות הציבוריות העצמאיות, מקבלים אוטומטית את בוגרי בתי הספר התיכוניים שלהם, בתנאי שסיימו את לימודיהם בזמן ושקיבלו ציונים טובים בשנתיים האחרונות של התיכון (Education Encyclopedia, 2014; OECD, 2012).

21. הולנד

מערכת ההשכלה הגבוהה בהולנד היא בינארית, ומורכבת מאוניברסיטאות מחקר (WO) ומאוניברסיטאות למדע יישומי (HBO), שהן מוסדות להשכלה מקצועית גבוהה (Cremonini et al., 2011). במערכת החינוך בהולנד מוסללים התלמידים החל מגיל 12. הקבלה להשכלה הגבוהה פתוחה לכל מי שעברו בהצלחה אחד משלושה סוגי בחינות בגרות. כדי להתקבל לאוניברסיטאות מחקר על המועמד להציג תעודת בגרות במסלול עיוני (VWO) או להשלים את השנה הראשונה במסלול מכין במסגרת אוניברסיטה למדע יישומי. כדי להתקבל לאוניברסיטה למדע יישומי על המועמד להציג תעודת בגרות במסלול מקצועי (HAVO או MBO), ובחלק מהמקרים נדרשים לימודים קודמים של מקצוע מסוים (Eurypedia, 2014c).

המועמדים נרשמים לאוניברסיטאות באמצעות מערכת רישום מרכזית (Studielink). בתחומי לימוד מסוימים, בעיקר במדעי הרפואה, מספר הנרשמים מוגבל, ובמידה שהביקוש גובר על ההיצע המועמדים מתקבלים לפי הגרלה משוקללת: ככל שציוני המועמד בתעודת הבגרות גבוהים יותר, כך גוברים סיכויו לזכות בהגרלה. השימוש בשקלול בהגרלה הוא חדש יחסית. נוסף על כך, מותר למוסדות ההשכלה הגבוהה להגביל את מספר המועמדים המתקבלים באמצעות הליך זה לאחוז מסוים מהמקומות הפנויים בתכנית הלימודים המבוקשת. במקרים אלו ייתכן שייעשה שימוש בקריטריונים נוספים לברירה מלבד תוצאות בחינת הבגרות. מכסת הסטודנטים שהאוניברסיטאות רשאיות לקבל באמצעות הליכים פנים אוניברסיטאיים עומדת כיום על 50% מהמקומות הפנויים, ובשנים האחרונות היא הולכת וגדלה (Eurypedia, 2014c).

מועמדים חסרי תעודת בגרות מעל גיל 21 יכולים להתקבל להשכלה הגבוהה אם יעמדו בבחינת כניסה והערכה (Colloquium Doctum) (Eurypedia, 2014c; OECD, 2012).

22. ניו זילנד

מערכת ההשכלה הגבוהה בניו זילנד מורכבת מאוניברסיטאות, ממוסדות ללימודים מקצועיים וטכנולוגיים גבוהים, ממוסדות לימוד פרטיים ומ-Wänanga (מוסדות מאוריים ללימודים גבוהים). כל האוניברסיטאות הן ציבוריות.

כדי להתקבל לאוניברסיטאות על המועמד להציג תעודת בגרות העומדת בסף הכניסה האחיד לאוניברסיטאות (The University Entrance standard) המעוגן בחוק. לעתים ניתן להתקבל על סמך תעודות אחרות השקולות לתעודת בגרות. בחלק מהאוניברסיטאות קיימים קריטריונים נוספים לקבלה מעבר לעמידה בסף הכניסה, והן מיישמות אותם בכל תכניות הלימוד או בחלקן.

מועמדים מקומיים מתחת לגיל 20 ללא תעודת בגרות עשויים להתקבל לפי שיקול דעתן של האוניברסיטאות, במידה שהם עומדים בתנאים מוגדרים של לימודי תיכון, באמצעות הליך שדורש המלצות מהתיכון ועשוי לכלול ריאיון. מועמדים מקומיים מעל גיל 20 שאין להם תעודת בגרות יכולים להתקבל בהליך של קבלה מיוחדת. מועמדים זרים צריכים להוכיח שליטה מספקת בשפה האנגלית (New Zealand Vice-Chancellors' Committee ,2014).

23. נורבגיה

מערכת ההשכלה הגבוהה נמצאת באחריות משרד החינוך, ויש בה אוניברסיטאות רגילות, אוניברסיטאות המתמחות בתחום מסוים, מכללות אוניברסיטאיות ומוסדות אקדמיים פרטיים. מרבית מוסדות הלימוד שייכים למדינה, ורק מיעוטם מצוי בידיים פרטיות. הן המוסדות הציבוריים והן המוסדות הפרטיים מציעים תכניות מחקריות.

הקבלה להשכלה הגבוהה מותנית בסיום שלוש שנות לימודים בבית ספר תיכון ובהצגת תעודת בגרות, המשמשת גם תעודה כללית לקבלה לאוניברסיטה (generell studiekompetanse). על תעודה זו להעיד על עמידה בבחינות בכמה מקצועות ספציפיים, והיא מוענקת בנורבגיה בתום 13 שנות לימוד (NUCAS, 2013). לחילופין, מועמדים בגיל 23 ומעלה, שיש להם חמש שנות ניסיון מקצועי או שילוב של לימודים תיכוניים עם ניסיון ושעמדו ברמה הנדרשת בבחינות בנורבגית, באנגלית, במתמטיקה, במדעים, במדעי החברה ובהיסטוריה, נחשבים כמי שעומדים בדרישות

הסף לקבלה להשכלה הגבוהה. מועמדים מגיל 25 ומעלה יכולים להתקבל על סמך לימודים לא פורמליים קודמים (Eurydice, 2011a; NUCAS, 2013). לחלק מתכניות הלימוד ישנן דרישות קבלה נוספות, למשל כדי להתקבל לתחומי לימוד כגון רפואה נדרשת רמה גבוהה במתמטיקה, פיזיקה וכימיה (NUCAS, 2013).

24. פולין

מוסדות ההשכלה הגבוהה בפולין מתחלקים לציבוריים ולפרטיים. מוסדות הלימוד אחראים לניהול הליך הקבלה, והם הקובעים את מכסת המתקבלים. המועמדים פונים ישירות למוסד הלימוד המבוקש, והם נדרשים להציג תעודת בגרות או תעודה שקולה לה. כל מוסד לימוד רשאי לקבוע בעצמו את רמת ההישגים בבגרות המאפשרת קבלה לתואר. מוסדות הלימוד אינם רשאים לערוך בחינות כניסה במקצועות שהמועמד כבר נבחן בהם בבחינת בגרות, אך ייתכן שמועמד יידרש לעמוד בבחינות כניסה להערכת ידע או מיומנויות שתעודת הבגרות אינה מעידה עליהם, או בבחינות המיועדות למועמדים בעלי תעודת בגרות זרה (Eurypedia, 2011b; Ministry of Science and Higher Education in Poland, 2014). במקצועות מסוימים, כגון רפואה ואומנויות, המועמדים נדרשים לעבור בחינת כניסה. זוכים בתחרויות ידע לאומיות זוכים בגישה חופשית למוסדות להשכלה גבוהה, אך ההחלטה לקבלם נתונה לשיקול דעתם של מוסדות אלו (OECD, 2012).

25. פורטוגל

מערכת ההשכלה הגבוהה בפורטוגל מורכבת מאוניברסיטאות, מאוניברסיטאות פוליטכניק להשכלה גבוהה מקצועית ומאוניברסיטאות פרטיות. במוסדות הפרטיים שכר הלימוד גבוה יותר. האוניברסיטאות והמוסדות המקצועיים מקושרים ביניהם, ותלמידים יכולים לעבור ממוסד לימוד אחד לאחר (File, 2008).

משרד המדע קובע בכל שנה מכסת סטודנטים לכל תחום לימודים בכל מוסד לימוד, ולכן יש צורך בהליך קבלה תחרותי. את התהליך מתאמת מערכת מרכזית (Comissão Nacional de Acesso ao Ensino Superior - CNAES). כדי להתקבל ללימודים יש להציג תעודת בגרות (diploma de ensino secundário) או תעודה שקולה לה, ולעמוד בבחינות כניסה ארציות בתחום הלימוד המבוקש. בבחינות הכניסה נבחן הידע של המועמדים בנושאים הנלמדים בבית הספר התיכון. ציון בחינות הכניסה משוקלל עם ציוני בית הספר התיכון, ויחד הם מרכיבים את הציון הסופי של המועמד. משקלה של תעודת הבגרות הוא לפחות 50% מהציון, משקלה של בחינת הכניסה הוא לפחות 35% ממנו, ודרישות הקדם, אם יש כאלו, אחראיות לעד 15% מהציון (Studentnews.eu, 2009). המועמדים מגישים מועמדות ל-6 אוניברסיטאות לפי סדר העדיפויות שלהם, והם מתקבלים אליהן בהתאם לציון הסופי שלהם ולרף הקבלה בכל תכנית לימודים. פרט לבחינת הכניסה, המועמדים עשויים להידרש לעמוד בדרישות קדם של האוניברסיטה ושל תכנית הלימודים המבוקשת. בתחומי לימוד מעשיים מסוימים, למשל בסיעוד, נדרשים המועמדים גם לניסיון תעסוקתי קודם באותו התחום (Just Landed, 2014).

מועמדים מעל גיל 23 ללא תעודת בגרות יכולים להתקבל במסלול חלופי - בחינת כניסה מיוחדת. במסגרת הליך זה המועמדים ניגשים לבחינה כללית בפורטוגזית ועוברים ריאיון, שבו מוערכים המוטיבציה שלהם וקורות החיים שלהם. בהתאם למסלול המבוקש, המועמדים עשויים להידרש לעמידה בבחינות כניסה בכתב ובעל פה (Just Landed, 2014). חלק מהמקומות בכל תכנית שמורים למועמדים המשתייכים לאוכלוסיות מיוחדות, כגון מהגרים, חיילים ובעלי מוגבלויות פיזיות. הליכי קבלה חלופיים קיימים גם למען מועמדים בעלי השכלה על תיכונית לא אקדמית ולמען מועמדים זרים (Studentnews.eu, 2009).

26. סלובקיה

במערכת ההשכלה הגבוהה בסלובקיה נחלקים מוסדות הלימוד לשלושה סוגים: כ-20 מוסדות לימודים ציבוריים, ובהם אוניברסיטאות רגילות ואוניברסיטאות המתמחות בתחומים שונים; 3 מוסדות לימוד השייכים לרשויות המדינה (הצבא, המשטרה ומערכת הבריאות); ומוסדות לימוד פרטיים.

דרישת הקבלה המרכזית ללימודים גבוהים היא תעודת בגרות, המעידה על סיום בית ספר תיכון עיוני או מקצועי. כמו כן המועמדים נדרשים לעבור בחינות כניסה. מוסד הלימוד המבוקש אחראי על הליך ההרשמה וההקבלה, וכל פקולטה קובעת את תוכנן וצורתן של בחינות הכניסה. על-פי החוק, המוסדות אינם רשאים לדרוש בבחינות אלה ידע ברמה העולה על רמת בית הספר התיכון. הבחינות עשויות להיות גם בחינות יכולת. מרבית בחינות הכניסה נערכות בכתב, אך בחלק מהמוסדות מתקיימים, בתכניות לימודים מסוימות, גם ראיונות ובחינות בעל פה. מטרת בחינות הכניסה היא להעריך את יכולתו הכוללת של המועמד ואת מידת עמידתו בדרישות קדם, ובהן מיומנויות שפה. מועמדים ללימודי הוראה, ספורט, עיתונאות, ארכיטקטורה ותכניות אומנותיות נדרשים לעמוד בבחינת כניסה מעשית או בבחינת כישורים. בבחינות הכניסה מתחשבים במועמדים בעלי בעיות בריאותיות (Eurypedia, 2013b).

27. סלובניה

מוסדות ההשכלה הגבוהה בסלובניה מורכבים מאוניברסיטאות ציבוריות ופרטיות, מאקדמיות לאומנות וממכללות. במדינה יש גם מוסדות להשכלה מקצועית (Vocational).

כדי להתקבל לאוניברסיטאות נדרשים המועמדים להשלים לימודים תיכוניים ולהציג תעודת בגרות עיונית. ניתן להתקבל בהצגת תעודת בגרות מקצועית בתוספת בחינה מגשרת. את המועמדות מגישים באמצעות מערכת רישום מרכזית ואחידה. מוסדות הלימוד קובעים את מספר המקומות הפנויים בכל תכנית לימוד, ואם מדובר במוסדות ציבוריים או במוסדות המקבלים סבסוד מהמדינה, המכסה כפופה לאישור הממשלה. האחריות לקבלת המועמדים מוטלת על מוסדות הלימוד: כל מוסד קובע בעצמו את הקריטריונים לברירת מועמדים לכל תכנית לימוד, במידה שהביקוש עולה על היצע המקומות הפנויים. בדרך כלל ברירת המועמדים מסתמכת על ציוני התיכון ועל ציוני בחינות הבגרות. בתחומים כגון אומנויות ואדריכלות ברירת המועמדים מסתמכת גם על בחינת כישרון. דרישות הקבלה מבעלי צרכים מיוחדים, מספורטאים מצטיינים ומתלמידים מצטיינים הן פחות מחמירות (Eurypedia, 2014d).

28. ספרד

בספרד 73 אוניברסיטאות, רובן ציבוריות וחלקן פרטיות או שייכות לכנסיה. הקבלה ללימודים גבוהים מבוססת על ציון חתך, המורכב משקלול ממוצע ציוני בחינות הבגרות עם ציון בבחינת כניסה לאוניברסיטאות. בחינות הבגרות נערכות בתום השנתיים האחרונות של התיכון (Bachillerato). בחינת הכניסה לאוניברסיטאות (Prueba de Acceso a la Universidad- PAU, ידועה גם בכינוי la Selectividad) נערכת פעמיים בשנה, ומטרתה להעריך באופן אחיד ושוויוני את הידע והמיומנויות של המועמדים. הבחינה מקיפה נושאים שונים הנלמדים ב-Bachillerato, והיא מורכבת מחלקים כלליים, שבהם חובה להיבחן, ומחלקים אופציונליים שבהם המועמדים רשאים להיבחן במטרה לשפר את ציונם. המועמדים רשאים לבחור בארבעה נושאים אופציונליים לכל היותר, וממליצים להם להיבחן בשני נושאים שהם שולטים בהם היטב. בחישוב ציון החתך הסופי המשמש לקבלה לאוניברסיטאות, משקלו של ממוצע ציון הבגרות הוא 40% ומשקלו של ציון הבחינה הכולל הוא 60%. במקרה שהמועמד בחר להיבחן גם בנושאים אופציונליים, הדבר עשוי לתרום לציונו הסופי במידה שנושאים אלו רלוונטיים לתחום הלימוד המבוקש. המועמדים רשאים לחזור על בחינת הכניסה ללא הגבלה, והציון הקובע הוא הציון הגבוה ביותר שהשיגו (El Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, 2014).

ציוני החתך הנדרשים לקבלה לתחום מסוים עשויים להשתנות משנה לשנה וממוסד למוסד, בהתאם לביקוש. הליך הברירה לפי ציוני חתך מתבצע רק במקרים שבהם הביקוש לתכנית עולה על היצע המקומות הפנויים בה. ישנם תחומי לימוד שבהם אין צורך להיבחן בבחינת הכניסה, כגון לימודי אומנות. עם זאת, בתחומים מסוימים, כגון תרגום, יתכן שיידרשו בחינות נוספות, ובהן בחינת מיומנויות שפה. מועמדים מעל גיל 25 יכול להתקבל ללימודים ללא תעודת בגרות בכפוף לעמידה בבחינת כניסה שנועדה למטרה זו. מועמדים מעל גיל 40 יכולים להתקבל על סמך ניסיון תעסוקתי רלוונטי וריאיון (Eurydice, 2011a; Eurypedia, 2013c).

29. שוודיה

מערכת ההשכלה הגבוהה בשוודיה מורכבת מאוניברסיטאות וממכללות. מספר הסטודנטים בכל תכניות הלימוד מוגבל (Högskoleverke, 2012).

הדרישה הבסיסית לקבלה ללימודים גבוהים זהה בכל מוסדות הלימוד: השלמת לימודים בבית ספר תיכון והצגת תעודת בגרות ובה ציון 'עובר' ב-90% מהמקצועות לכל הפחות, או הוכחה של ידע מקביל, למשל תעודת סיום של תכנית לימוד למבוגרים (folkhögskola). מועמדים בני 25 ומעלה שעבדו במשך 4 שנים והבקיאים באנגלית ובשוודית ברמת בוגרי בית ספר תיכון פטורים מהצגת תעודת בגרות, והם נחשבים למי שעומדים בדרישת הסף (Högskoleverke, 2012; Stage, 2004; Swedish Institute, 2014).

מעבר לדרישת הסף קיימות דרישות נוספות לקבלה בהתאם לתחום הלימוד המבוקש, ובדרך כלל נכללת בהן דרישה ללימודי קדם של מקצועות מסוימים בבית הספר התיכון (Högskoleverke, 2012; Studera.nu, 2014).

החל ב-2010 הליך ברירת המועמדים וקבלתם לכל מוסדות הלימוד מתואם באמצעות מערכת מרכזית. המערכת מדרגת את המועמדים לפי תעודותיהם, כישוריהם והישגיהם בבית הספר התיכון, בהתאם לקריטריונים לקבלה לתכניות הלימוד. מועמדים שלמדו מקצועות מסוימים ברמה מוגברת בתיכון, למשל מתמטיקה ושפות זרות, זוכים לנקודות נוספות. המועמדים נבררים על-פי ההישגים בבית הספר התיכון. לחילופין, אפשר לקבלם על סמך תוצאות מבחן יכולת (sweSAT), אשר מתקיים פעמיים בשנה. ההיבחנות במבחן זה היא אופציונלית, והיא עשויה לשפר את סיכויי הקבלה (Högskoleverke, 2012; Swedish Institute, 2014). מכיוון שהמועמדים מתקבלים על סמך הציון הגבוה מבין השניים – ההישגים בבית הספר התיכון או הציון במבחן – המבחן עשוי לספק "הזדמנות שנייה" לקבלה להשכלה הגבוהה בלי לפגוע בסיכוייו של המועמד. כדי להתקבל לתכניות מסוימות חובה להיבחן במבחן היכולת, משום שתוצאותיו משמשות להבחנה בין מועמדים אשר כל יתר נתוניהם זהים (Studera.nu, 2014).

בנוסף, כל מוסד להשכלה גבוהה רשאי להשתמש בקריטריונים אלטרנטיביים לקבלת מועמדים, ובהם ציוני מבחנים מיוחדים, רמת ידע, ניסיון תעסוקתי, מקצועי או אחר ונסיבות רלוונטיות אחרות. מכסת המועמדים שניתן לקבל לפי קריטריונים אלו מוגבלת לשליש מהמקומות הפנויים (OECD, 2012).

30. שוויץ

מערכת ההשכלה הגבוהה בשוויץ מורכבת מ-12 אוניברסיטאות ש-10 מהן הן אוניברסיטאות קנטונאליות ו-2 מהן הן מוסדות פדרליים לטכנולוגיה, מ-9 אוניברסיטאות למדע יישומי (UAS), מ-14 אוניברסיטאות להכשרת מורים וממספר מוסדות אוניברסיטאיים נוספים המקבלים סבסוד פדרלי. שפת ההוראה היא גרמנית, צרפתית או איטלקית, בהתאם לקנטון שבו נמצאת האוניברסיטה (Cremonini et al., 2011).

הקבלה ללימודים גבוהים נתונה לשיקול דעתו של מוסד הלימוד. הדרישה הבסיסית לקבלה לאוניברסיטאות היא תעודת בגרות שוויצרית תקפה (Matura, Maturité, Maturità) או תעודה שקולה לה המוכרת באוניברסיטה המבוקשת. כדי להתקבל ללימודי רפואה ולחלק מלימודי הספורט עשויים המועמדים להידרש לעמוד בחינת כניסה, בכפוף ליחס בין מספר המועמדים למספר המקומות הפנויים (Cremonini et al., 2011; CRUS, 2014; Swissuniversity.ch, n.d).

בחלק ממוסדות הלימוד מספר הסטודנטים הזרים מוגבל, וסטודנטים זרים אינם מתקבלים ללימודי רפואה פרט למקרים מיוחדים. האוניברסיטאות דורשות מהמועמדים רמה מספקת בשפת ההוראה בהן. מועמדים זרים שאין בידם תעודת בגרות מוכרת נדרשים לעמוד בבחינות כניסה, וחלק ממוסדות הלימוד מאפשרים גם למועמדים מקומיים ללא תעודת בגרות להתקבל על סמך בחינה זו (Cremonini et al., 2011; CRUS, 2014; Swissuniversity.ch, n.d) .

31. טורקיה

הליך הקבלה להשכלה הגבוהה בטורקיה מסתמך על שקלול של ציוני הבגרות של המועמד עם ציון בבחינת כניסה מרכזית לאוניברסיטאות (YGS-LYS). לצורך השקלול, משקלה של בחינת הכניסה גבוה יותר ממשקלה של בחינת הבגרות (Cubukcu & Cubukcu, 2009). את הבחינה מעביר

המרכז לברירת סטודנטים ולהשמתם (ÖSYS), המרכז את הליך הקבלה לאוניברסיטאות. הבחינה מורכבת משתי תת-בחינות. תת-הבחינה הראשונה כוללת שאלות במגוון נושאים – שפה טורקית, מתמטיקה, פילוסופיה, גאוגרפיה, היסטוריה, ידע בתרבות, דת ומוסר, ביולוגיה, פיזיקה וכימיה. מועמדים שעוברים את תת-הבחינה הראשונה רשאים לגשת לתת-הבחינה השנייה, שנערכת חמש פעמים בשנה.

מעבר הבחינה הוא תנאי הכרחי לקבלה להשכלה הגבוהה, אך הקבלה למסלול המבוקש תלויה בציון הבחינה עצמו – ציון גבוה יותר יאפשר קבלה לתכניות מבוקשות יותר. ציוני הבחינה מחושבים באופן מורכב, המבטיח כי מספר העוברים אותה לא יעלה על מספר המקומות הפנויים. כל המועמדים חייבים לעבור את בחינת הכניסה, פרט לתלמידים מבית ספר תיכון מקצועי שנרשמו למסלול השכלה גבוהה מקצועית התואם את מה שלמדו בתיכון. קבלת מועמדים אלה להשכלה הגבוהה מסתמכת על הישגיהם בלימודי המקצוע הראשי שלהם בתיכון ועל ממוצע ציוני הבגרות שלהם. מלבד זאת, סטודנטים המבקשים להתקבל לתכניות לימוד שבהן נדרש כשרון מיוחד נדרשים לעבור בחינה נוספת, המיוחדת לתכניות אלה (Istanbul Aydın University, n.d; İzmir Ekonomi Üniversitesi, n.d).

32. בריטניה

בבריטניה כ-165 אוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה, רובם במימון ממשלתי. האוניברסיטאות קובעות בעצמן את מדיניות הקבלה שלהן, והגינות ומצוינות אקדמית הם השיקולים העיקריים העומדים לנגד עיניהן. את הליך הקבלה מנהלת סוכנות מרכזית להרשמה (UCAS) בשיתוף עם האוניברסיטאות. דרישות הסף לקבלה משתנות ממוסד למוסד, אך בדרך כלל הן מבוססות על עמידה בבחינות הבגרות. המועמדים נדרשים להציג תעודת בגרות מסוג כזה או אחר, ולהוכיח שעמדו בבחינות בתחומים מסוימים וקיבלו בהן ציונים מעל רף מסוים. המועמדים נרשמים לאוניברסיטאות בשנת הלימודים האחרונה של התיכון, בטרם ניגשו לבחינות הבגרות (GCE A level): מוסדות הלימוד מקבלים מידע על הישגיהם הלימודיים הקודמים של המועמדים (כולל בחינות GSCE המועברות בכיתה ט'-י'), וכן תחזית של בית הספר לגבי ציון הבגרות שיקבלו והערכה לגבי מידת התאמתם להשכלה הגבוהה. האוניברסיטאות יכולות להתנות את קבלת המועמד בקבלת ציון כלשהו בבחינות העתידיות, או לקבל אותו על סמך המידע הקיים ללא תנאים נוספים (Chen, 2012; Universities UK, 2008).

כל אוניברסיטה מחליטה על כמות המקומות הפנויים בה, בכפוף לרשויות הממשל המפקחות עליה בכל אומה בבריטניה. בבתי הספר לרפואה קובעות הרשויות מכסות לסטודנטים מקומיים וזרים. ביתר המקצועות אופן הערכת המועמדים וברירתם נתון כולו לשיקול דעתן של האוניברסיטאות (Chen, 2012). מערכת הרישום המרכזית מעניקה ניקוד (Tariff points) המבוסס על ציוני המועמדים בתעודות הנדרשות, ובחלק מהאוניברסיטאות משתמשים במערכת ניקוד זו כדי לנסח את תנאי הקבלה (UCAS, 2014). אוניברסיטאות אחרות מעדיפות שלא להשתמש בניקוד, לקיים הליך קבלה כוללני יותר ולהעריך את הפוטנציאל של המועמד על רקע הקשיים והמחסומים שבהם עשוי היה להיתקל (Contextualised admissions) (Moore, Mountford, Zimdars, & Wiggans, 2013; Universities UK, 2008). להליך זה מטרה כפולה:

להבטיח הוגנות בנגישות להשכלה הגבוהה ולהבטיח מצוינות האקדמית. מרבית המועמדים לרוב תחומי הלימוד אינם נדרשים לעבור הליכי ברירה מרובים: מועמדים שעמדו ברמת ההישגים הנדרשת ומבקשים ללמוד תחום שהביקוש בו אינו עולה על ההיצע מתקבלים על פי רוב. אם לא ברור אם המועמד עומד בדרישות הקבלה, או אם מספר המועמדים המתאימים עולה על מספר המקומות, מוסדות הלימוד עשויים להתחשב בשיקולים נוספים פרט לציוני הבגרות, ואף לקבל מועמדים שלא על סמך תעודת הבגרות. המוסדות עשויים לקבל מועמד על סמך הצהרה אישית, המלצות מבית ספר או ממכללה, הישגים לימודיים קודמים, תחומי עניין, מיומנויות וכישורים רלוונטיים וניסיון תעסוקתי. כמו כן הם יכולים לבצע הערכות נוספות, ולעתים קרובות הם בוחרים לראיין את המועמדים (Chen, 2012; Universities UK, 2008).

בחלק מן האוניברסיטאות המועמדים נדרשים לעמוד בבחינות כניסה כדי להתקבל לתחומי לימוד מסוימים- בעיקר תחומים מבוקשים הקשורים למומחיות, כגון רפואה, רפואת שיניים ווטרינריה, וכן משפטים ומתמטיקה. עם זאת יש בחינות כניסה גם בתחומי לימוד פחות מבוקשים. מבחני כניסה אלה יכולים להיות קוגניטיביים ולא קוגניטיביים, והם עשויים לכלול מבחני יכולת, מטלות חיבור, בעיות, מבחני חשיבה ביקורתית ומבחנים במקצוע ספציפי. תוצאות המבחנים משוקללות עם יתר המידע על המועמד (Universities UK, 2008). בעוד שבעבר השימוש במבחנים לא היה נפוץ, בשנים האחרונות נראה כי השימוש במבחני כניסה לאוניברסיטאות הולך ומתרחב. בשנת 2012 השתמשו כמעט מחצית מן האוניברסיטאות במבחני כניסה, לפחות בחלק מתחומי הלימוד (Paton, 2012). נראה כי מגמה זו מושפעת מן האינפלציה שחלה בציוני הבגרות עד 2011 ומן הרפורמות בבחינות הבגרות שבוצעו בעקבותיה. נטען כי על רקע רפורמות אלו השימוש במבחנים מסייע לשמר את יציבותו של תהליך הקבלה, ומעניק הזדמנות נוספת למועמדים שאין להם תעודת בגרות, או למועמדים החוששים כי ציוני הבגרות שלהם ייפגעו בעקבות הרפורמות (Matthews, 2014). בימים אלה מתנהל בבריטניה דיון ציבורי בשאלת הרפורמות בבחינות הבגרות והשלכותיהן (Gurney-Read, 2014).

33. ארה"ב

בארה"ב כ-4200 מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה, כ-40% מהם ציבוריים (של ה-state) והיתר פרטיים (עצמאיים). מידת הסלקטיביות של האוניברסיטאות והמכללות בארה"ב משתנה, החל במוסדות הדוגלים בקבלה פתוחה ומקבלים את כל המועמדים וכלה באוניברסיטאות מחקר סלקטיביות ביותר שרק שיעור זעום מהמועמדים מתקבלים אליהן. בחלק מהמקרים מוסדות ציבוריים מחויבים על פי חוק לקבל כל בוגר תיכון שהוא תושב המדינה (לדוגמה ר' סעיף 33.1 – מדינת קליפורניה). מוסדות כאלה נוטים לפקח על התקדמות הסטודנטים ולהציב להם דרישות אקדמיות קפדניות בכל הנוגע לסדר הקורסים ולמועד סיום הלימודים כדי להבטיח שרמת הבוגרים תהיה גבוהה (Eckel & King, 2004).

המועמדים מתחרים ביניהם על הקבלה למוסדות היוקרתיים יותר. תלמידים רבים מגישים מועמדות ליותר ממוסד לימוד אחד (Eckel & King, 2004). ברוב המקרים המועמדים מגישים בקשה לקבלה למוסד לימוד מסוים, ולא בהכרח לחוג מסוים או לתכנית לימוד מסוימת. יוצאות דופן הן תכניות הלימוד בהנדסה ובארכיטקטורה, אשר עשויות לדרוש מהמועמד לעבור הליך קבלה ספציפי לתכנית ולא רק למוסד הלימוד. בדרך כלל המועמדים מגישים את בקשתם לכל

מוסד לימוד בנפרד, אך קיימת גם מערכת הרשמה משותפת המאפשרת הגשת מועמדות ל-500 מוסדות לימוד באותו האופן (The Common Application, 2014).

קבלת המועמדים למוסדות הסלקטיביים מסתמכת על קריטריונים אקדמיים ולא אקדמיים. הקריטריונים האקדמיים קבועים: לימודים בתיכון, ממוצע ציוני הבגרות, דירוג המועמד ביחס לתלמידים אחרים באותו המחזור וציונים של בחינות כניסה סטנדרטיות - SAT ו-ACT. לבחינות אלו חשיבות רבה בקבלה. שתי הבחינות פותחו בגופים פרטיים, ומוסדות הלימוד מסתמכים עליהן משום שבארה"ב אין תכנית לימודים אחידה בבתי הספר התיכוניים ואין בחינת בגרות אחידה בסיומם. ואולם, מלבד הבחינות, האוניברסיטאות מתחשבות בקריטריונים רבים נוספים. הקריטריונים הלא אקדמיים עשויים לכלול מגוון יכולות ועיסוקים, למשל יכולת מנהיגות, יצירתיות, מידת הפעילות החוץ-לימודית ותרומה לקהילה (Eckel & King, 2004; NACAC, 2014). על אף שלא כל המוסדות דורשים חיבור ומכתבי המלצה, המועמדים בדרך כלל מגישים אותם כדי להגביר את סיכויי קבלתם. ברוב המקרים אין חובה לעבור ריאיון, אך חלק מהמוסדות היוקרתיים מציעים למועמדים להתראיין אם הם מעוניינים בכך. המועמדים עשויים להידרש גם למבחנים בנושאים ספציפיים או לתיק עבודות. למוסדות לימוד שונים דרישות שונות מאוד, והם מעניקים לכל דרישה משקל שונה. למוסדות יש גם שיקולים שאינם תלויים במועמדים, כגון הצורך לגוון את אוכלוסיית הסטודנטים, העדפת קרובי משפחה של בוגרי המוסד, הרצון לקבל ספורטאים מצטיינים והעדפה מתקנת למועמדים מעוטי יכולת או המשתייכים לקבוצות מיעוט (NACAC, 2014).

בפועל, הליך הקבלה למוסדות יוקרתיים בארה"ב עשוי להיות מורכב עד כדי כך שמשפחות עשירות שוכרות לעתים יועצי קבלה פרטיים, כדי לסייע להם להבין אילו גורמים חשובים יותר וכיצד להגיש את הבקשה כדי להעלות את סיכויי הקבלה למוסד המבוקש (Eckel & King, 2004). בשנים האחרונות מתרחב השימוש שהמועמדים עושים ביועצים, בספרי הדרכה ובדירוגים של מוסדות לימוד. נוסף על כך, המוסדות נעזרים יותר ויותר ברשימות המתנה ובהגשת מועמדות מקוונת (NACAC, 2014).

34. מדינת קליפורניה

הקבלה לאוניברסיטאות הציבוריות בקליפורניה מעוגנת בחקיקה מ- 1960 (Greenspan, 2009). מטרת החקיקה לאזן בין מצוינות לבין נגישות להשכלה גבוהה. על פי חוק, חובה לקבל כל בוגר תיכון תושב המדינה לאחד מסוגי האוניברסיטאות הציבוריות הקיימות בקליפורניה על פי דירוגו ביחס למחזור שלו. במערכת הציבורית קיימים שלושה סוגים של מוסדות השכלה גבוהה: 1. מערכת האוניברסיטאות UC (University of California), המחויבת לקבל את המועמדים המדורגים בשמינית העליונה במחזור שלהם. 2. מערכת אוניברסיטאות CSU (California State University), המחויבת לקבל את המדורגים בשליש העליון במחזור שלהם. 3. מערכת הקולג'ים הקהילתיים CCC (California Community Colleges System), המחויבת לקבל את כל מי שיכול להפיק מהלימודים תועלת (קבלה פתוחה). הלימודים בקולג' נמשכים שנתיים, ולאחריהן יכולים התלמידים להשלים את הלימודים לתואר ראשון באוניברסיטה, בכפוף להישגיהם (בארה"ב נמשכים לימודי התואר הראשון ארבע שנים). המועמדים מדורגים לפי ממוצע ציוניהם במקצועות

מסוימים הנלמדים בתיכון ולפי בחינת SAT או ACT (Cremonini et al., 2011; Greenspan, 2009). לאוניברסיטאות UC אפשר להתקבל גם על סמך בחינת SAT או ACT בלבד. כדי להתקבל לקמפוס המבוקש יש לעמוד בקריטריונים נוספים, אקדמיים ולא אקדמיים. הקריטריונים האקדמיים עשויים לכלול את סוג המקצועות שנלמדו בבית הספר התיכון, את איכותם ואת מספרם, את הישגי התלמיד בעבר, ואת מידת השיפור בהישגיו. קריטריונים לא אקדמיים כוללים כישרונות, תחביבים, הישגים בספורט, הפגנת מנהיגות, תרומה לקהילה ועוד. מועמדים שאינם תושבי קליפורניה נדרשים לעמוד בסף גבוה יותר כדי להתקבל לאוניברסיטאות הציבוריות (Cremonini et al., 2011; University of California, 2014). האוניברסיטאות הפרטיות קובעות את הליך הקבלה בעצמן (Cremonini et al., 2011).

1. אינדונזיה

האוניברסיטאות ושאר מוסדות הלימוד באינדונזיה מתחלקים למוסדות ציבוריים ולמוסדות פרטיים. מתוך כ-2000 מוסדות לימוד רק 30 הם ציבוריים. הקבלה לאוניברסיטאות הציבוריות מותנית בעמידה בבחינת קבלה ארצית סטנדרטית. הקבלה לאוניברסיטאות אלה תחרותית מאוד. ההצלחה בבחינה תלויה במידה רבה ברמת בית הספר התיכון שבו למדו המועמדים ובהשתתפות בשיעורי הכנה פרטיים. מוסדות לימוד פרטיים וחלק מהמוסדות הציבוריים עורכים בחינות כניסה נפרדות. הקבלה למוסדות הלימוד הפרטיים קלה יותר, אך הם נחשבים לפחות טובים ושכר הלימוד בהם גבוה יותר (Manshur, 2009).

2. ארגנטינה

בארגנטינה מוסדות השכלה גבוהה (אוניברסיטאות ומכללות) ציבוריים ופרטיים. כל אוניברסיטה קובעת את תנאי הקבלה בנפרד. במרבית האוניברסיטאות הציבוריות הקבלה פתוחה לכל מועמד המציג תעודת בגרות. חלק מהמוסדות הפרטיים מעריכים את המועמדים בעזרת בחינות כניסה וראיונות (González Rozada & Menendez, 2002). בשל הידרדרות ברמת הלימודים במערכת החינוך היסודית והעל-יסודית, וכן בשל שיעורי נשירה גבוהים של סטודנטים, חלק מהאוניברסיטאות החלו לדרוש מהמועמדים לימודי הכנה של שנה לפני תחילת הלימודים לתואר, ובתום השנה הן מקבלות את המועמדים המתאימים בלבד (Bonasegna Kelly, 2013; NUFFIC, 2013).

3. ברזיל

בברזיל אוניברסיטאות ציבוריות ופרטיות. האוניברסיטאות הציבוריות נחשבות טובות יותר והלימודים בהן בחינם, ומכיוון שמספר המקומות מוגבל התחרות על כל מקום פנוי היא עזה מאוד. הקבלה לאוניברסיטאות הפרטיות פחות תחרותית (NUFFIC,2011).

כדי להתקבל ללימודים על המועמדים בוגרי התיכון לעבור בחינת כניסה. עד 2010 נערכו בחינות הכניסה (Vestibular) בכל אוניברסיטה בנפרד. לאחרונה פיתחה הממשלה בחינת כניסה סטנדרטית אחידה (ENEM), וכיום בחינה זו נמצאת בשימוש במרבית האוניברסיטאות הציבוריות (INEP,2011; Ministério da Educação, 2013). הבחינה האחידה נמשכת יומיים, והיא כוללת שאלות רב-ברירה בארבעה נושאים - שפות, מדעי החברה, מדעי הטבע ומתמטיקה - וכן חיבור. את הבחינה החדשה ליוותה ביקורת ציבורית שנמתחה על אופן חישוב ציוני החיבור ועל אבטחת המידע של הבחינה (במקרה אחד הבחינה נגנבה ודלפה) (Cafardo & Pompey, 2009).

האוניברסיטאות רשאיות להחליט כיצד להשתמש בבחינה: אם להשתמש בכולה או בחלקה ואם להתחשב בה לבדה או להוסיף עליה עוד תנאי קבלה, כגון בחינת כניסה ייחודית לכל אוניברסיטה (INEP,2011; Ministério da Educação, 2013). לעתים האוניברסיטאות משתמשות בכלים נוספים, כגון ראיונות וניתוח קורות חיים של המועמדים. יש גם הליך ברירה סדרתי המבוצע בזמן

שהמועמד עדיין לומד בבית הספר התיכון. רק מעט אוניברסיטאות משתמשות בהליך זה (OECD, 2012).

4. דרום אפריקה

כדי להתקבל ללימודים גבוהים המועמדים נדרשים להציג תעודת בגרות העומדת בדרישות סף מבחינת היקף הבחינות ורמת הציונים. את דרישות הסף קובע ארגון HESA, המאגד את האוניברסיטאות בדרום אפריקה. כל אוניברסיטה רשאית להציב תנאים נוספים לקבלה לתכניות מסוימות, תנאים הנוגעים למספר המקצועות בהם המועמדים נבחנו בבחינות בגרות, לרלוונטיות של מקצועות אלה לתוכנית הלימוד, לרמת הבחינות ולציון שהושג בהן (Badat, 2011; HE-enrol, 2011; University of Cambridge International Examinations, 2011). חלק מן האוניברסיטאות דורשות בנוסף לתעודת הבגרות גם עמידה בבחינות ארציות אחידות (National Benchmark Tests) שערוך HESA ובוחנות יכולת מילולית, יכולת כמותית וידע במתמטיקה. מטרת הבחינות היא הערכת מידת המוכנות של המועמדים ללימודים גבוהים (NBT, 2013). בשנת 2010 העלו אוניברסיטאות רבות את דרישות הקבלה שלהן, וזאת בשל שיעורים גבוהים של כישלון ונשירה בקרב סטודנטים בשנה א (Makoni, 2010). הקבלה לאוניברסיטאות המבוקשות מתאפיינת בתחרותיות (Honorine, 2013). לאחרונה הוצע להסדיר את הליך הקבלה לאוניברסיטאות באמצעות מערכת קבלה מרכזית.

5. הודו

כדי להתקבל ללימודים גבוהים על המועמדים להציג תעודת בגרות העומדת בדרישות סף. הליך הקבלה לאוניברסיטאות בהודו משותף בדרך כלל לכמה מוסדות לימוד. גוף עצמאי שחברים בו נציגים מהמוסדות המשתתפים בהליך הקבלה מחבר מבחני כניסה ארציים וראיונות. בהליך הקבלה ניתן משקל רב לתוצאות בחינות הכניסה ומשקל מועט להישגים אקדמיים קודמים, כגון לימודים בבית הספר התיכון. המועמדים מדורגים לפי תוצאות בחינות הכניסה, והם מתקבלים בהתאם למספר המקומות הפנויים במוסד או במסלול הלימודים המבוקש. הבחינות הנפוצות ביותר לקבלה לתואר ראשון הן בחינות הכניסה למוסדות להשכלה טכנולוגית גבוהה (JEE), לבתי ספר לניהול ולעסקים (CAT), ללימודי הנדסה, אדריכלות ועיצוב (AIEE) וללימודי רפואה (PMT) (National Portal of India,2014; University of Cambridge International Examinations, 2009).

כל מדינה בהודו רשאית לקבוע מדיניות קבלה משל עצמה. בהתאם למדיניות העדפה מתקנת, מכסה מסוימת מסך המקומות הפנויים שמורה למועמדים מקבוצות מיעוט בהתאם לחלקם היחסי של חברי הקבוצה באוכלוסייה. המועמדים למקומות אלה נבחנים גם הם בבחינת הכניסה הרגילה, אך הם נדרשים להשיג בה ציון סף נפרד, נמוך יותר מציון הסף הרגיל. עם זאת, בדומה להליך הקבלה הרגיל, גם הקבלה בשיטה זו מושפעת מהיחס בין מספר המועמדים ובין מספר המקומות הפנויים (Frisancho Robles & Krishna,2012).

על אף התרחבותה של מערכת ההשכלה הגבוהה בהודו, התחרות בקבלה למוסדות הלימוד המובילים עדיין עזה, ודרישות הקבלה עולות. בשנים האחרונות העלו מוסדות מסוימים את ציון הסף לקבלה ל- 100% (Choudaha, R. 2011).

6. הונג קונג

בהונג קונג יש 17 מוסדות להשכלה גבוהה, מתוכם 8 אוניברסיטאות ציבוריות. שאר המוסדות פרטיים ובהם האוניברסיטה הפתוחה (GovHK ,2014).

כדי להתקבל ללימודים באוניברסיטאות הציבוריות על המועמד להציג תעודת בגרות (HKDSE). את הליך הקבלה לכל האוניברסיטאות הציבוריות מתאמת סוכנות מרכזית לקבלה – JUPAS (Joint University Programmes Admissions System). המועמדים מזינים למערכת את תכניות הלימוד המועדפות עליהם והמערכת מרכיבה לכל תכנית לימודים רשימת דירוג של מועמדים (merit order list) בהתאם להישגי המועמדים ולדרישות הקבלה לתכנית. האוניברסיטאות קובעות את הדרישות הללו בעצמן, ובחלק מהמקרים הן עורכות גם ראיונות או מבחנים נוספים. דירוג המועמדים מסתמך בעיקר על ציוני בחינת הבגרות, אך לעתים גם על הישגיו הלא אקדמיים של המועמד כגון פעילויות חוץ-לימודיות וזכייה בפרסים. גם לציוני התיכון יש משקל, אך הוא מועט מאוד. הליך הקבלה האחיד כולל גם אפיקים שנועדו למועמדים מיוחדים, למשל למועמדים עם מוגבלויות או לתלמידים מצטיינים במיוחד. תלמידים המבקשים להתקבל שלא על סמך בחינת הבגרות צריכים להירשם ישירות באוניברסיטה המבוקשת (JUPAS, n.d).

הקבלה לאוניברסיטאות הציבוריות מתאפיינת בתחרותיות, משום שמספר המקומות הפנויים קטן בהרבה ממספר התלמידים העומדים בדרישות הקבלה.

7. סין

כדי להתקבל ללימודים גבוהים בסין, על המועמדים לגשת לבחינת כניסה (NCEE, או בסינית Gaokao). הבחינה נערכת פעם בשנה. המועמדים ניגשים אליה בדרך כלל בשנת הלימודים האחרונה בבית הספר התיכון, אם כי מאז שנת 2011 בני כל הגילים רשאים לגשת לבחינה. כמעט כל המועמדים (מעל 90%) נדרשים לעבור את בחינת הכניסה, אך במקרים נדירים מועמדים בעלי כשרון יוצא דופן מקבלים פטור ממנה (Davey, De Lian, & Higgins, 2007; Wong, 2012). אפשרות נדירה נוספת היא מעבר בחינות סטנדרטיות אחרות, כגון בחינות המיועדות ללומדים מבוגרים. מועמדים שלא הצליחו בבחינה יכולים להיבחן שוב כעבור שנה (Davey et al., 2007).

הבחינה אינה אחידה בכל סין, אך היא אחידה בכל מחוז או פרובינציה. הבחינה נערכת באותו מועד בכל רחבי המדינה, והיא נמשכת בין יומיים לשלושה ימים (Wong, 2012). הבחינה כוללת נושאי חובה – סינית, מתמטיקה ושפה זרה (בדרך כלל אנגלית). ונושאים לבחירה ממדעי הטבע (פיזיקה, ביולוגיה, כימיה) וממדעי החברה והרוח (היסטוריה, גיאוגרפיה ואזרחות) (Davey et al., 2007). כדי לגשת למבחן, הדרישות הכלליות הן ציות לחוקי המדינה (לא ניתן להיבחן עם עבר פלילי), תעודת בגרות או תעודה מקבילה ומצב בריאותי תקין (AEI, 2009; Davey et al., 2007). מגבלות נוספות, בהן מגבלות על הגיל ועל המצב משפחתי, חלות על מועמדים לאקדמיה צבאית

או משטרתית ועל מועמדים המבקשים הכרה כמחוננים. הקבלה לתכניות לימוד מיוחדות תלויה בהליכים נוספים, למשל אודישנים בקבלה לתכניות לימודי אומנות וסינון פוליטי ובחינות כושר גופני בקבלה לאקדמיה צבאית או משטרתית.

הקבלה לאוניברסיטאות בסין מסתמכת באופן כמעט בלעדי על הציון בבחינת הכניסה. לפיכך, הצלחה בבחינה היא קריטית לקבלה להשכלה הגבוהה, והיא מלווה בלחץ אדיר מצד המורים ומצד המשפחה. המועמדים עצמם מתכוננים באינטנסיביות לבחינה במשך חודשים ואף שנים. בתי ספר רבים מקדישים את שנת הלימודים האחרונה ללימודי הכנה לבחינה, ובתקופה זו התלמידים עשויים להשקיע בהכנה כ-13 שעות ביום. הלחץ והתחרותיות גורמים לעתים לתופעות קיצוניות, כגון הזנחה מוחלטת של כל היבטי החיים פרט ללימודים, התמכרות לחומרים ממריצים והידרדרות במצב הנפשי (Davey et al., 2007; Jiang, 2012; The Economist, 2012; Wong, 2012). אף ששיעור הלומדים בהשכלה הגבוהה בסין עולה, התחרות על המקומות באוניברסיטאות היוקרתיות קשה מאוד. בשנת 2012 ניגשו לבחינה הארצית למעלה מ-9 מיליון תלמידים. כ-75% מהם התקבלו לאוניברסיטאות ומכללות, אך פחות מ-0.2% התקבלו לאחת מחמש האוניברסיטאות המובילות. אפשרויות התעסוקה של בוגרי האוניברסיטאות היוקרתיות שונות מאוד מאלו של סטודנטים במוסדות לימוד אחרים (Davey et al., 2007; The Economist, 2012; Wong, 2012 Jiang, 2012;).

השונות בבחינה בין המחוזות עשויה ליצור אפליה בין המועמדים: כל מועמד חייב להיבחן במחוז שהוא רשום בו, אך סיכוייו להתקבל למוסד לימוד מסוים עולים ככל שהוא נבחן קרוב יותר אליו (AEI, 2009; Davey et al., 2007; The Economist, 2012). ביקורת נוספת המופנית כלפי שיטת המיון הנוכחית היא הטענה כי הלימודים לקראתה מבוססים על שינון רב ואינם מכשירים את התלמידים לחשיבה עצמאית, להשתתפות בדיון ולשיתוף פעולה עם אחרים (The Economist, 2012; Wong, 2012).

8. סינגפור

מערכת ההשכלה הגבוהה בסינגפור מורכבת מאוניברסיטאות, הנחלקות לאוניברסיטאות ציבוריות ופרטיות, ממוסדות פוליטכניק המכשירים אנשי מקצוע לתעשייה, ממוסד לחינוך טכנולוגי וממוסדות אקדמיים לאומנויות. האוניברסיטאות הציבוריות זוכות למימון ממשלתי, אך הן נחשבות למוסדות עצמאיים (Ministry of Education Singapore ,2014).

כדי להתקבל ללימודים אוניברסיטאיים על המועמד להציג תעודת בגרות ברמה מתקדמת (GCE-A או תעודה מקבילה) ובה ציון עובר בלפחות שני מקצועות מורחבים, וכן לכתוב חיבור. בנוסף עליו להוכיח שליטה בשפת אמו (שפה שאינה אנגלית, שהיא שפת הלימוד הרשמית). דרך אחרת להתקבל היא על סמך תעודה ממוסד פוליטכניק. במקרים מסוימים, מועמדים שלא למדו בתיכון פרטי או עצמאי סטנדרטי יכולים להתקבל על סמך תעודות אחרות (Ministry of Education Singapore ,2014).

במערכת החינוך בסינגפור קיימת הסללה מגיל צעיר, והיא נשענת על מערך של בחינות ארציות אחידות. על אף ההסללה, יש אפשרות עקרונית לעבור בין מסלולים בכפוף להישגים. למשל, אפשר

להתקבל לאוניברסיטאות גם על סמך תעודה ממוסד פוליטכניק, ואליו אפשר להתקבל גם על סמך הישגים בבית ספר תיכון מקצועי (Ministry of Education Singapore ,2014).

כיום כ-27% מבני כל שנתון לומדים באוניברסיטאות הציבוריות. ממשלת סינגפור החליטה להרחיב את מגזר האוניברסיטאות הציבוריות במטרה להעלות את שיעור הלומדים בהן ל-40% מבני כל שנתון עד שנת 2020 (Ministry of Education Singapore, 2011).

9. רוסיה

ברוסיה מוסדות ההשכלה הגבוהה כוללים אוניברסיטאות, אקדמיות, מוסדות ציבוריים ומוסדות פרטיים (NORRIC, 2005).

החל משנת 2009 הקבלה לאוניברסיטאות מבוססת על הישגים בבחינת כניסה ארצית אחידה (EGE - Yediniy gosudarstvenniy ekzamen, Unified State Exam) המשמשת בתפקיד כפול: הן בחינת בגרות והן בחינת קבלה לאוניברסיטאות. הבחינה נערכת בסיום לימודי התיכון והיא משמשת להערכת הידע של בוגרי התיכון וכן לבקרה על איכות הלימודים בבתי הספר התיכוניים (Denisova-Schmidt & Leontyeva, 2014). התלמידים רשאים לבחור את נושאי הבחינה, אך הם חייבים לעבור בחינות בחמישה נושאים לפחות, ושניים מנושאים אלו חייבים להיות מתמטיקה ורוסית. מוסדות הלימוד רשאים לקבוע בעצמם אילו ציוני בחינה נדרשים כדי להתקבל אליהם. בנוסף, מוסדות הלימוד רשאים להקצות מכסה של מקומות לסטודנטים המשלמים שכר לימוד, וממועמדים כאלו הם דורשים ציון סף נמוך מהציון שהם דורשים ממועמדים שלימודיהם מסובסדים (NORRIC, 2005). חלק ממוסדות הלימוד מציבים דרישות נוספות מלבד בחינת הכניסה האחידה, והם עשויים להתחשב גם בנסיבות אישיות של המועמדים כגון שירות צבאי או מוגבלות. נוסף על כך אפשר להתקבל ללימודים דרך תחרויות ידע (אולימפיאדות) (Denisova-Schmidt & Leontyeva, 2014; OECD, 2012).

בחינת הכניסה האחידה החליפה את שיטת הקבלה הקודמת, שהסתמכה על שילוב ציוני התיכון עם ציוני בחינות כניסה שהתקיימו בכל אוניברסיטה בנפרד ועם בחינות בעל פה. מאז הנהגתה הבחינה עומדת במוקדו של ויכוח ציבורי. התומכים בה טוענים כי היא מאפשרת להעריך בצורה בלתי מוטה את יכולתם של מועמדים מכל רחבי המדינה, מאפשרת להגיש מועמדות לכמה מוסדות בו זמנית ומצמצמת את מקרי השחיתות. מנגד נטען כי השימוש בשאלות רב- ברירה אינו מאפשר הערכה אמתית ומקיפה של הידע של המועמדים, ויש לו השלכות שליליות על אופי הלימודים בתיכון (O'Flynn, 2009). בנוסף, שערוריות הקשורות למרמה, להעתקות, להדלפות לאינטרנט ולהפרות של נוהל הבחינה התקין פגעו באמינותה הציבורית של הבחינה (O'Flynn, 2009; Parfitt, 2013; Denisova-Schmidt & Leontyeva, 2014). כעת מתוכננות רפורמות במבנה הבחינה, וכמה מן הבחינות עומדות להפוך לבחינות בעל פה (Alexandrova, 2014).

10. ערב הסעודית

כדי להתקבל ללימודים גבוהים על המועמדים להציג תעודת בגרות העומדת בדרישות סף. בחלק מתחומי הלימוד וממוסדות הלימוד המועמדים נדרשים לגשת לבחינות כניסה (Clark, 2014).

כלים וקריטריונים למיון וברירת מועמדים במדינות שנסקרו [1]

במבט ראשון נראה כי מערכות המיון בכל מדינה ומדינה שונות מאוד זו מזו. ואולם, בעבר נטען (Helms, 2008) כי על אף המגוון העצום ועל אף השונות בין מערכות המיון הקיימות להשכלה גבוהה אפשר לקבץ את הכלים השכיחים ביותר המשמשים למיון מועמדים להשכלה הגבוהה לארבע קטגוריות:

1. בחינות למיניהן, ובהן בחינות בגרות, מבחני ידע ומבחני יכולת;
2. הישגים בבית הספר התיכון, ובהם ממוצע ציונים, דירוג יחסי, היקף הלימודים ורמתם ולעתים אף המוניטין של בית הספר;
3. חומרי מועמדות נוספים (application materials) כגון, חיבורים, המלצות ותיקי עבודות;
4. נתונים דמוגרפיים כגון מין, מוצא אתני ומעמד סוציו-אקונומי, בעיקר לשם הפעלת שיקולי הוגנות והעדפה מתקנת.

מן הסקירה הנוכחית עולה כי השימוש בציוני התיכון ו/או בתעודת הבגרות כתנאי לקבלה להשכלה הגבוהה רווח מאוד ברחבי העולם. נוסף על כך, במרבית המדינות שנסקרו - וכמעט בכל מדינות ה-OECD - נעשה שימוש במבחנים נוספים פרט לציוני הבגרות כתנאי קבלה, לפחות בחלק מתחומי הלימוד. אלה כוללים מבחני הישגים ארציים, מבחני יכולת אחידים ומבחני קבלה ספציפיים שכל מוסד לימוד מחבר ועורך בנפרד. מתוך 36 (82%) המדינות שעושות שימוש במבחני כניסה כאלו, ב-10 מדינות (שוודיה, יוון, טורקיה, דרום קוריאה, יפן, מקסיקו, צ'ילה, ברזיל, סין ואינדונזיה) הם משמשים לקבלה לכל תחומי הלימוד; ב-8 מדינות, כולל ישראל (וארה"ב, פינלנד, איטליה, ספרד, צ'כיה, אסטוניה והודו) הם משמשים לקבלה לרוב תחומי הלימוד; וביתר המדינות מבחני הכניסה משמשים לקבלה לפחות ממחצית תחומי הלימוד הקיימים – בדרך כלל תחומי הלימוד המבוקשים ביותר, או תחומי לימוד הדורשים כישרון מסוים. בדרך כלל משתמשים בבחינות כניסה כדי להחליט על קבלה לתכניות לימודים מסוימות, אך לעתים משתמשים בהן גם כדי להחליט על קבלה למוסדות לימוד. ב-10 מדינות חייבים להיבחן בבחינות הכניסה כדי להתקבל להשכלה הגבוהה. ביותר מ-20 מדינות בחינות הכניסה הן מסלול הקבלה היחיד לכמה תחומי לימוד, וב-5 מדינות הן מסלול הקבלה היחיד להשכלה הגבוהה בכלל (OECD, 2012). ב-90% מהמדינות יש דרישות נוספות לקבלה, ומידת חשיבותן ואופן השקלול שלהן משתנים ממדינה למדינה. במחצית מן המדינות יש גם מסלולי קבלה חלופיים.

[1] הכוונה היא ל-44 מדינות: 34 מדינות ה-OECD כולל ישראל ו-10 מדינות נוספות שנסקרו לעיל.

בחינת הקשר בין מידת התחרות בקבלה, שיטת המיון והשימוש במבחנים ברחבי העולם

כדי ללמוד על מערכות מיון להשכלה גבוהה מעניין להשוות את מידת הנגישות להשכלה גבוהה בין מדינות. דרך אחת לבחון זאת היא לבדוק את מידת התחרותיות המאפיינת את הקבלה להשכלה גבוהה - תחרותיות המושפעת מהיחס בין ההיצע לביקוש. ההיצע תלוי בקיבולת מוסדות הלימוד ובמספר המקומות הפנויים בכל מסלול לימודים, והביקוש להשכלה גבוהה מושפע מגורמים רבים, כגון מוטיבציה של המועמדים, מאפייני הליך הקבלה ואף עצם קיומה של תחרותיות (OECD, 2012).

כדי ללמוד על מידת התחרותיות בקבלה להשכלה גבוהה חושב היחס בין שיעור הכניסה למוסדות ההשכלה הגבוהה של מועמדים מתחת לגיל 25[2] ובין שיעור בוגרי התיכון מתחת לגיל 25 הזכאים להירשם[3], כלומר המועמדים הפוטנציאליים. זהו עיבוד של נתונים שפרסם ארגון ה-OECD (2013 - אינדיקטור A2). על סמך הנתונים חושב מדד יחס הנכנסים/זכאים של מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל וב-22 מדינות אחרות[4]. מדד זה הושווה למאפיינים אחרים של מערכות המיון באותן מדינות: האם ובאיזו מידה נעשה בהן שימוש במבחנים פרט לבחינות הבגרות, האם מעבר מבחן מסוג זה הוא המסלול היחיד לקבלה להשכלה הגבוהה (OECD, 2012 - אינדיקטור D7), ומהי שיטת המיון העיקרית הנהוגה בהן ברוב תחומי הלימוד, בהסתמך על הסקירה שלעיל. בהתאם לממצאי הסקירה, שיטת המיון העיקרית סווגה כאחת או יותר מן השיטות להלן:

א. ציוני תיכון - ממוצע הישגי התלמידים בבית הספר התיכון (GPA) או דירוגם היחסי לפי הישגיהם בתיכון.

ב. תעודת בגרות - תעודה שהתנאים לקבלתה עשויים להיות שונים בכל מדינה ומדינה.

ג. מבחן הישגים - מבחני הישגים ארציים המודדים את הידע בתחומים שונים, כגון מתמטיקה, היסטוריה וכו'.

ד. מבחן יכולת - מבחן יכולת סטנדרטי המודד את כישורי הנבחנים בתחומים כמו חשיבה מילולית, חשיבה כמותית, שפה זרה ועוד, והמאפשר לדרג את המועמדים על סולם הערכה אחיד.

ה. בחינות קבלה - בחינות ספציפיות שכל מוסד לימוד מחבר ומעביר בנפרד.

חריגים ומאפיינים ייחודיים של שיטות המיון הנהוגות מופיעים בסוגריים. כל המדדים מוצגים בטבלה 1.

---

[2] שיעור הנכנסים למוסדות ההשכלה הגבוהה העיונית (Type A) מתחת לגיל 25 הוא אומדן של ההסתברות של אדם להיכנס למוסדות ההשכלה הגבוהה בשלב כלשהו בחייו, בהתבסס על נתוני הקבלה הנוכחיים - מספר הסטודנטים החדשים (סטודנטים שנרשמו בפעם הראשונה) ב-2011 והתפלגות הגילים שלהם. שיעורי הכניסה מחושבים כאחוז מתוך קוהורט הגיל שצפוי להיכנס למוסדות ההשכלה הגבוהה במהלך חייו, וסכימה של שיעורי הכניסה הספציפיים לכל גיל. המדד רגיש לשינויים במערכת החינוך ומושפע גם מקבלת סטודנטים מחו"ל, שנחשבים סטודנטים חדשים (OECD, 2012 – p.349; OECD, 2013 – Annex 3).

[3] שיעור הזכאים להירשם להשכלה גבוהה עיונית (Type A) מתחת לגיל 25 הוא שיעור בוגרי התיכון והתכניות העל-תיכוניות שמטרתן להכין תלמידים מתחת לגיל 25 להשכלה גבוהה עיונית (להסבר על אופן החישוב ר' OECD, 2013 – Annex 1 & Annex 3).

[4] בשל נתונים חסרים, הטבלאות כוללות רק את המדינות שניתן היה לחשב בהן את היחס נכנסים/זכאים.

טבלה 1
יחס הנכנסים/זכאים למוסדות ההשכלה הגבוהה העיונית בכל מדינה, שיטת המיון הנהוגה בה ושימוש במבחנים פרט למבחני בגרות

מדינות	נכנסים/ זכאים	שיטת המיון	שימוש בבחינות שאינן מבחני בגרות	הבחינה היא מסלול הקבלה היחיד להשכלה הגבוהה
צ'ילה	**0.42**	ציוני תיכון + מבחן הישגים	בכל המקצועות	כן
ישראל[1]	**0.48**	ציוני תיכון + תעודת בגרות + מבחן יכולת	ברוב המקצועות	לא
בלגיה	**0.49**	תעודת בגרות	במעט מקצועות	לא
אירלנד	**0.49**	תעודת בגרות	במעט מקצועות	לא
אסטוניה	**0.58**	ציוני תיכון + תעודת בגרות + בחינות קבלה	ברוב המקצועות	לא
פינלנד	**0.60**	ציוני תיכון + תעודת בגרות + בחינות קבלה	ברוב המקצועות	לא
טורקיה	**0.60**	תעודת בגרות + מבחן הישגים	ברוב המקצועות	כן
איטליה	**0.61**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	ברוב המקצועות	כן
הונגריה	**0.65**	ציוני תיכון + תעודת בגרות	במעט מקצועות	לא
שוודיה	**0.65**	תעודת בגרות או מבחן יכולת (שיטת השלישים)	ברוב המקצועות	לא
סלובקיה	**0.66**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	במעט מקצועות	לא
מקסיקו	**0.70**	ציוני תיכון + מבחן הישגים + מבחן יכולת	ברוב המקצועות	לא
צרפת[1]	**0.71**	תעודת בגרות / לימודי הכנה + בחינות קבלה	במעט מקצועות	לא
איסלנד[2]	**0.89**	תעודת בגרות	לא	לא
דנמרק	**0.90**	תעודת בגרות (שיטת המכסות)	במעט מקצועות	לא
הולנד	**0.91**	תעודת בגרות	לא	לא
צ'כיה[1]	**0.94**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	ברוב המקצועות	לא
ארגנטינה[2]	**0.97**	תעודת בגרות (במוסדות פרטיים : בחינות קבלה ויכולת / לימודי הכנה)	אין מידע	אין מידע
נורבגיה	**0.97**	תעודת בגרות (מבחן הישגים כמסלול חלופי)	במעט מקצועות	לא
פולין	**0.99**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	במעט מקצועות	לא
אוסטרליה[2]	**1.02**	ציוני תיכון + מבחן יכולת	במעט מקצועות	לא
אוסטריה	**1.04**	תעודת בגרות	במעט מקצועות	לא
סלובניה[1]	**1.69**	ציוני תיכון + תעודת בגרות, ו/או מבחן יכולת	אין מידע	לא

[1] חסר מידע על שיעור בוגרי תכניות על-תיכוניות המיועדות להכנה להשכלה הגבוהה.
[2] שיעור הבוגרים מתייחס ל-2010 ולא ל-2011.

כפי שניתן לראות בטבלה 1, לא נמצא קשר עקבי בין יחס הנכנסים/זכאים להשכלה הגבוהה ובין מאפיינים אחרים של מערכות המיון במדינות שנסקרו. זאת גם לאחר שנבדקו מאפיינים נוספים פרט למאפיינים המופיעים לעיל (ר' בהמשך). ייתכן שתוצאה זו מתקבלת משום שגורמים רבים משפיעים על היחס בין שיעור הזכאים לשיעור המתקבלים ללימודים גבוהים, מלבד מידת הקושי בקבלה ללימודים (Altbach et al., 2012; OECD, 2012; 2013). כך, למשל, במדינות שבהן שיעורי הזכאים דומים לשיעורי הנכנסים ייתכן שמערכת המיון מתאימה היטב לצורכי מוסדות ההשכלה הגבוהה, אך התאמה זו עשויה להיות גם תוצאה של הסללת תלמידים בשלבים מוקדמים יותר של הלימודים במערכת החינוך, הסללה שקיימת רק במקצת המדינות המופיעות בטבלה (כמו הולנד) ומשפיעה על זהותם של הזכאים ועל מספרם. מצב שבו שיעורי הכניסה עולים על שיעורי הזכאות עשוי לנבוע מהכללת סטודנטים זרים בחישוב הלומדים (כמו באוסטרליה, באוסטריה ובסלובניה), אך גם מקבלה לאוניברסיטאות דרך אפיקים חלופיים וממעבר גמיש בין מסלולי לימוד (כמו בסלובניה). מצב שבו שיעורי הכניסה נמוכים משיעורי הזכאות עשוי לשקף קושי בקבלה ללימודים, עלות כלכלית גבוהה של הלימודים או את קיומן של אפשרויות תעסוקה טובות שאינן מצריכות השכלה גבוהה עיונית. למשל, חלק מהמדינות מתאפיינות בשיעורי כניסה נמוכים לאוניברסיטאות ובשיעורי כניסה גבוהים ללימודים מקצועיים, מה שעשוי להעיד על ההעדפה התעסוקתית של המועמדים ולאו דווקא על מידת נגישות ההשכלה הגבוהה (כמו בבלגיה) (OECD, 2012; 2013).

לא נצפה גם דפוס קשרים אחיד ועקבי בין מאפיינים אחרים של מערכות ההשכלה הגבוהה במדינות השונות – כגון דרישות נוספות בקבלה ללימודים, אפיקי קבלה חלופיים, מידת הגמישות במעבר בין מסלולים, גובה שכר הלימוד, שיעור הסטודנטים הזרים והסללה לפני הלימודים – לבין מידת התחרות בקבלה להשכלה הגבוהה ויתר המדדים המופיעים בטבלה 1, ואף לא בינם לבין עצמם. במילים אחרות, נצפה קושי לקבץ מדינות על פני יותר מפרמטר אחד. כפי שניתן לראות בטבלה 2, הקושי לקבץ מדינות מתגלה גם כאשר בודקים את שיעורי סיום תואר ראשון באוכלוסייה, שיעורי השלמת התואר הראשון בקרב מי שהתחילו ללמוד בפועל (המשקפים נשירה), ואת שיעורי בעלי תואר ראשון מתוך כלל האוכלוסייה (הנתונים לקוחים מתוך OECD, 2013 - אינדיקטור A). מובן כי גורמים נוספים, פרט לשיטות הקבלה הנהוגות, עשויים להשפיע גם על מדדים אלה.

טבלה 2
יחס הזכאים/נכנסים למוסדות ההשכלה הגבוהה העיונית בכל מדינה, שיטת המיון הנהוגה בה, ושיעורי סיום ובוגרים של תואר ראשון (באחוזים)

מדינות	נכנסים/ זכאים	שיטת המיון	שיעור השלמת תואר ראשון[3]	שיעור בוגרי תואר ראשון[4]	שיעור בעלי תואר ראשון[5]
צ'ילה	**0.42**	ציוני תיכון + מבחן הישגים	אין מידע	24	20
ישראל[1]	**0.48**	ציוני תיכון+ תעודת בגרות + מבחן יכולת	66	44	44
בלגיה	**0.49**	תעודת בגרות	69	אין מידע	18
אירלנד	**0.49**	תעודת בגרות	אין מידע	43	43
אסטוניה	**0.58**	ציוני תיכון + תעודת בגרות + בחינות קבלה	אין מידע	אין מידע	25
פינלנד	**0.60**	ציוני תיכון + תעודת בגרות + בחינות קבלה	76	47	49
טורקיה	**0.60**	תעודת בגרות+ מבחן הישגים	88	23	23
איטליה	**0.61**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	אין מידע	32	32
הונגריה	**0.65**	ציוני תיכון+ תעודת בגרות	48	27	31
שוודיה	**0.65**	תעודת בגרות או מבחן יכולת [שיטת השלישים]	48	41	38
סלובקיה	**0.66**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	71	46	46
מקסיקו	**0.70**	ציוני תיכון+ מבחן הישגים + מבחן יכולת	67	21	21
צרפת[1]	**0.71**	תעודת בגרות /לימודי הכנה + בחינות קבלה	68	אין מידע	36
איסלנד[2]	**0.89**	תעודת בגרות	אין מידע	60	63
דנמרק	**0.90**	תעודת בגרות [שיטת המכסות]	80	50	50
הולנד	**0.91**	תעודת בגרות	72	42	45
צ'כיה[1]	**0.94**	תעודת בגרות+ בחינות קבלה	75	41	41
ארגנטינה[2]	**0.97**	תעודת בגרות (בפרטיים : בחינות קבלה ויכולת/לימודי הכנה)	אין מידע	אין מידע	12
נורבגיה	**0.97**	תעודת בגרות (מבחן הישגים כמסלול חלופי)	59	43	47
פולין	**0.99**	תעודת בגרות + בחינות קבלה	62	58	58
אוסטרליה[2]	**1.02**	ציוני תיכון + מבחן יכולת	82	50	60
אוסטריה	**1.04**	תעודת בגרות	65	35	33
סלובניה[1]	**1.69**	ציוני תיכון + תעודת בגרות, ו/או מבחן יכולת	אין מידע	37	37

[1] חסר מידע על שיעור בוגרי תכניות על-תיכוניות המיועדות להכנה להשכלה הגבוהה.
[2] שיעור הבוגרים מתייחס ל-2010 ולא ל-2011.
[3] שיעור המשלימים תואר ראשון (לפחות) בתכנית הלימודים שאותה התחילו ללמוד, תוך פרק זמן מסוים, מתוך קוהורט הנכנסים החדשים לאותה תכנית (OECD 2013 – p.27,68-69; Annex 1, Annex 3).
[4] אומדן לשיעור מתוך כלל קוהורט הגיל (מבוגרים צעירים) שצפויים להשלים תואר ראשון עיוני (Type A) במהלך חייהם. מבוסס על דפוסי הבוגרים הנוכחיים: מספר מסיימי התואר בשנת 2011 והתפלגות הגילאים שלהם. נלקחים בחשבון רק מי שסיימו תואר בפעם הראשונה, עד גיל 30. המדד רגיש לשינויים במערכת החינוך. (OECD 2013 – p.27,55,69 ; Annex 1, Annex 3).
[5] שיעור בעלי תואר ראשון עיוני (Type A) מתוך כלל האוכלוסייה (OECD 2013 – p.27; OECD, Annex 3).

סיכום

מן הסקירה עולה כי ישנה שונות רבה בין מערכות המיון המשמשות כעת ברחבי העולם. נוסף על כך עולה כי קשה למפות מערכות מיון על פני יותר מפרמטר אחד ולקבצן לקבוצות בעלות מאפיינים משותפים. הניסיון לקשור בין מאפיינים שונים של מערכות המיון למאפיינים שונים של כל מדינה לא העלה תוצאות. למשל, לא נמצא קשר בין מאפייני המערכות לשיעורי הכניסה, למידת התחרות ולשיעורי סיום התואר.

סביר להניח כי היחס בין שיטות המיון ובין השלכותיהן מורכב ומושפע מגורמים תרבותיים, חברתיים וכלכליים רבים. מערכות המיון צמחו על רקע ההקשר החברתי, התרבותי, הכלכלי והפוליטי הקיים בכל מדינה, ולכן קשה להעריך את יעילותן במנותק מן ההקשר שבו הן נטועות. חיזוק לגישה זו ניתן למצוא גם בסקירה של הבנק העולמי (Helmes, 2008), שבה נטען כי בהתחשב במגוון של שיטות ותהליכי קבלה בעולם, ברור כי אין מערכת אחת "נכונה", והיעילות של כל מערכת תלויה במידה רבה בהקשר שבו היא פועלת, ובכלל זה מבנה הממשל, גורמים כלכליים, שוק העבודה, התרבות וסדר העדיפויות הלאומי. בהתחשב בכך ולאור ממצאי הסקירה הנוכחית מוצע לנקוט בגישה הוליסטית כדי לחקור מערכות מיון להשכלה גבוהה.

בסקירת הבנק העולמי (Helmes, 2008) הוצעו כמה סוגיות מפתח שיש להתייחס אליהן כדי להתאים את מערכת המיון היעילה ביותר לכל מקרה: 1. מי שולט בתהליך המיון ובאיזו מידה: הממשלה (תהליך ריכוזי ארצי) או מוסדות הלימוד (תהליך מבוזר)? 2. באיזו מידה התהליך מעניק משקל לציוני מבחנים (תהליך אובייקטיבי) ובאיזו מידה הוא משקלל גורמים נוספים, יותר סובייקטיביים? 3. מהי מהימנות הכלים המשמשים בתהליך המיון ומה תוקף הניבויים? במידה ושוקלים שינוי בתהליך או הכנסת בחינות חדשות, האם יש מספיק משאבים לבדיקת המהימנות והתוקף של תהליך המיון החדש? 4. מה מידת השוויון וההוגנות בתהליך הקבלה? עד כמה מתקיים איזון בין מתן יחס שווה לכל המועמדים והערכתם באופן אחיד ואובייקטיבי ובין מתן הזדמנות לקידום שוויון החברתי באמצעות העדפה מתקנת? 5. באיזו מידה מתבצעת בקרה על תהליך הקבלה במטרה למנוע שחיתויות ותופעות פסולות אחרות?

כדי ליצור את מערכת המיון היעילה ביותר עבור מדינה מסוימת, כל אחת מחמש הסוגיות הללו צריכה להישקל בהתאם להקשרים הקיימים באותה מדינה (Helmes, 2008).

מקורות

טשנר, נ. (2013), תנאי קבלה למוסדות השכלה גבוהה – סקירה משווה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ירושלים.

פייביש, ר. וגולדשמידט ר. (2006), שיטות קבלה למוסדות להשכלה גבוהה – סקירה משווה, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ירושלים.

קרופקין, ט. (2014, 18 ביוני). כמה רחוק ילכו אמריקאים כדי להתקבל לאוניברסיטה יוקרתית. *הארץ*. נדלה מ: http://www.haaretz.co.il/

AEI (2009). Research on China's National College Entrance Examination (the Gaokao). Retrieved from: http://sydney.edu.au/ab/committees/admissions/2011/AEI_Gaokao_Report.pdf

AFP. (2012, November 10). South Korea falls silent as students sit key exam. *The Australian.* Retrieved from: http://www.theaustralian.com.au/higher-education/south-korea-falls-silent-as-students-sit-key-exam/story-e6frgcjx-1226513511358

Alexandrova, L. (2014, April 10). Russia to remove tests from unified state exam procedure. *TASS Russian News Agency*. Retrieved from: http://en.itar-tass.com/opinions/1736

Altbach, P. G., Reisberg, E., & Rumley, L. E. (2012). Trends in global higher education: Tracking an academic revolution. A report prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education. Retrieved from:http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/trends-global-higher-education-2009-world-conference-en.pdf

Badat, S. (2011). University access and admissions. *Insight – Higher Education South Africa.* Retrieved from: http://www.ru.ac.za/media/rhodesuniversity/content/vc/documents/University%20access%20and%20admissions.pdf

Biró, P. (2012). University admission practices – Hungary. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-hungary/

Boland, J. & Mulrennan, M. (2011). Application, selection and admission to higher education: a review of international practice. Research paper prepared for the HEA/NCCA seminar Transition or transaction? Moving from second to third level education in Ireland. Retrieved from: http://www.transition.ie/files/1352_HEA_Application_&%20_Selection_02.pdf

Bonasegna Kelly, C. (2013, August 5). Argentina at the Top — For Its Dropout Rate!. *The world view – a blog from the Center for International Higher Education* [web log post]. Retrieved from: https://www.insidehighered.com/blogs/world-view/argentina-top-%E2%80%94-its-dropout-rate

Cafardo ,R. & Pompey, S. (2009, October 1). Enem vaza e ministério anuncia cancelamento do exame [Enem leaks and ministry announces cancellation of examintaion]. *O Estado de S. Paulo*. Retrieved from: http://educacao.estadao.com.br/noticias/geral,enem-vaza-e-ministerio-anuncia-cancelamento-do-exame,443835

Canadian Information Centre for International Credentials (2014). Postsecondary Education Systems in Canada: An Overview. Retrieved from: http://www.cicic.ca/421/an-overview.canada

Cantillon, E. & Declercq, K. (2012). University admission practices – Belgium. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-belgium/

Center for Higher Education Studies (2010). Higher Education System in the Czech Republic. Retrieved from: www.csvs.cz/struktura/sedv/HES_0110.pdf

Chen, L. (2012). University admission practices – Ireland. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-ireland/

Chen, L. (2012). University admission practices – UK. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-uk/

Choudaha, R. (2011, January 19). Indian university admission: the crisis of confidence in quality. *DrEducation: International Higher Education Blog* [Web log post]. Retrieved from: http://www.dreducation.com/2011/06/indian-university-admissions-crisis-of.html

Clark, N. (2014). Higher Education in Saudi Arabia. *World Education News & Reviews*. Retrieved from: http://wenr.wes.org/2014/11/higher-education-in-saudi-arabia/

Commonwealth of Australia, Department of Education (2013). Entry requirements – Study assist. Retrieved from: http://studyassist.gov.au/sites/studyassist/mytertiarystudyoptions/courses_quals/pages/entry-requirements

Country Studies US (2013). Turkey – Education. Retrieved from: http://countrystudies.us/turkey/50.htm

Cremonini, L. (2010). Student Selection: An International Overview – Germany, US, Australia, UK. Center for higher education policy studies.

Cremonini, L., Leisyte, L., Weyer, E., & Vossensteyn, H. (2011). Selection and matching in higher education. Center for higher education policy studies.

Cremonini, L., van Niekerk, W., & Vossensteyn, H. (2010). Selective admission in higher education: risks and limiting conditions. Center for higher education policy studies.

Cubukcu, K. M., & Cubukcu, E. (2009). Evaluating Higher Education Policy in Turkey: Assessment of the Admission Procedure to Architecture, Planning, and Engineering Schools. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 4(4), 1-13.

Davey, G., De Lian, C., & Higgins, L. (2007). The university entrance examination system in China, *Journal of Further and Higher Education*, 31(4), 385-396.

Denisova-Schmidt, E., & Leontyeva, E. (2014). The Unified State Exam in Russia: Problems and Perspectives. *International Higher Education*, (76), 22-23.

Eckel, P. D., & King, J. E. (2004). *An overview of higher education in the United States: Diversity, access, and the role of the marketplace*. American Council on Education. Retrieved from: http://www.nassgap.org/library/docs/2004_higher_ed.pdf

Education in India (n.d). Entrance Exams. Retrieved from: http://www.highereducationinindia.com/entrance-exams/index.php

Education in Japan (2007). Education in Japan – Higher education. Retrieved from: http://www.education-in-japan.info/sub1.html#sub1r8

EKEP (2003). Education in Greece - Tertiary Education. Retrieved from: http://www.ekep.gr/english/education/tritobathmia.asp

El Ministerio de Educación, Cultura y Deporte [The Ministry of Education, Culture and Sport] (2014). Prueba de Acceso a la Universidad (PAU) [Entrance Examination University]. Retrieved from: http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/bachillerato/opciones-despues-bachillerato/pau.html

Eurydice (2011a). *Modernization of Higher Education in Europe: Funding and the Social Dimension.* European Commission: Brussels.

Eurydice (2011b). National system overview on education systems in Europe – 2011 Edition – Czech Republic.

Eurydice (2011c). National system overview on education systems in Europe – 2011 Edition – Denmark.

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2011a). Denmark: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Bachelor#Admission_Requirements

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2011b). Poland: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Poland:Bachelor#Admission_requirements

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2012a). Finland: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2012b). Iceland: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Iceland:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2013a). Luxembourg: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Luxembourg:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2013b). Slovakia: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Slovakia:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2013c). Spain: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Spain:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2014a). Czech Republic :Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php?title=Czech-Republic:Bachelor&oldid=94820#Admission_Requirements

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2014b). Greece: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Greece:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2014c). Netherlands: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Netherlands:Bachelor

Eurypedia - The European Encyclopedia on National Education Systems (2014d). Slovenia: Bachelor. Retrieved from: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Slovenia:Bachelor

Expatica.com (2011). Higher education in Portugal. Retrieved from: http://www.expatica.com/pt/education/higher_education/Higher-education-in-Portugal-_16702.html

Federal Ministry of Science and Research (2011). Diploma Supplement - The system of Austrian higher education. Retrieved from: http://wissenschaft.bmwfw.gv.at/fileadmin/user_upload/wissenschaft/naric/english/DS_item8.pdf

Federal Ministry of Science, Research and Economy & Austrian Agency for International Cooperation in Education and Research (2014). studienwahl.at – Fristen und Voraussetzungen [Study in Austria - Terms and Conditions]. Retrieved from: http://www.studienwahl.at/Content.Node/voraussetzung_und_fristen.de.php

Federal Student Aid (n.d). Taking Required Tests. Retrieved from: https://studentaid.ed.gov/prepare-for-college/tests

File, J. (2008). Higher education in Portugal. *CHEPS Monitor report. Enschede: CHEPS*.

File, J., Weko, T., Hauptman, A., Kristensen, B., & Herlitschka, S. (2009). OECD Reviews of Tertiary Education: Czech Republic 2009, OECD Publishing. DOI: 10.1787/9789264049079-en

Finnish National Board of Education (n.d.). Higher education. Retrieved from: http://www.oph.fi/english/education_system/higher_education

Fjölmenningarsetur – Multicultural and Information Center (n.d.). Higher Education Institutions / Universities. Retrieved from: http://www.mcc.is/english/education/universities/

French-Property.com (n.d.).French Universities: Higher education in France. Retrieved from: http://www.french-property.com/guides/france/public-services/higher-education/

Frisancho Robles, V., & Krishna, K. (2012). Affirmative action in higher education in India: Targeting, catch up, and mismatch. *NBER Working Paper*, (w17727).

González Rozada, M., & Menendez, A. (2002). Public university in Argentina: subsidizing the rich?. *Economics of Education Review*, 21(4), 341-351.

GovHK (2014). Education. Retrieved from: http://www.gov.hk/en/about/abouthk/factsheets/docs/education.pdf

Greenspan, T. (2009). Master plan for higher education in California. Retrieved from: http://www.ucop.edu/acadinit/mastplan/mp.htm

Gurney-Read, J. (2014, August 1). A-level reforms based on 'shaky evidence', say academics. *The Telegraph*. Retrieved from: http://www.telegraph.co.uk/education/universityeducation/11005175/A-level-reforms-based-on-shaky-evidence-say-academics.html

HE-enrol (2011). About Higher Education Enrolment Programme. Retrieved from: http://he-enrol.ac.za/about-higher-education-enrolment-programme

Hellenic Open University (2011). Student Selection Procedure. Retrieved from: http://www.eap.gr/view.php?artid=1859

Helms, R. M. (2008). *University admission worldwide*. World Bank Education Working Paper 15.

Högskoleverket - National Agency for Higher Education (2012). The Swedish Higher Education System. Retrieved from: http://www.hsv.se/download/18.539a949110f3d5914ec800096810/swedish_higher_education_gamla-syst.pdf

Honorine, S. (2013, January 14). South African Students Struggle for University Admission. *VOA Voice of America*. Retrieved from: http://www.voanews.com/content/south-african-students-struggle-for-university-admission/1583553.html

INEP (2011). Sobre o Enem [About Enem]. Retrieved from: http://portal.inep.gov.br/web/enem/sobre-o-enem

International Comparative Higher Education Finance and Accessibility Project (ICHEFAP)(2009). Higher Education Finance and Cost-Sharing in Argentina. Retrieved from: http://gse.buffalo.edu/org/inthigheredfinance/files/Country_Profiles/Latin_America/Argentina.pdf

Istanbul Aydın University (n.d.). General Admission Requirements. Retrieved from: http://ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=ogrenciKabulKosullari&ln=tr

İzmir Ekonomi Üniversitesi (n.d.)ECTS Information Guide- General Admission Requirements. Retrieved from: http://ects.ieu.edu.tr/idari.php?id=23

Jiang, K. (2012, July 8). China's Entrance Exam Is More Competitive than Ever. The World View – Inside Higher Education [Web log post]. Retrieved from: http://www.insidehighered.com/blogs/world-view/china%E2%80%99s-entrance-exam-more-competitive-ever

JUPAS (n.d). Joint University Programmes Admissions System. Retrieved from: http://www.jupas.edu.hk/en

Just Landed (2013). India Guide: University, Admission requirements and fields of study. Retrieved from: http://www.justlanded.com/english/India/India-Guide/Education/University

Just Landed (2014).Portugal Guide: Higher education, Universities in Portugal. Retrieved from: http://www.justlanded.com/english/Portugal/Portugal-Guide/Education/Higher-education

Kübler, D. (2011). University admission practices – Germany. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-germany/

Makoni, M. (2010, August 8). SOUTH AFRICA: Universities raise admission standards. *University World News*. Retrieved from: http://www.universityworldnews.com/article.php?story=2010080618132494

Manshur, F. M. (2009). *Higher Education in Indonesia* [PowerPoint Slides]. Retrieved from East –West Center Website: https://www.eastwestcenter.org/fileadmin/resources/education/ed2020_docs/Indonesia_01.ppt

Matear, A. (2006). Barriers to Equitable Access: Higher Education Policy and Practice in Chile since 1990. *Higher Education Policy*, 19, 31–49. doi:10.1057/palgrave.hep.8300114.

Matthews, D. (2014, January 2). Already a testing process, entry may get even more so. *Times Higher Education*. Retrieved from: http://www.timeshighereducation.co.uk/news/already-a-testing-process-entry-may-get-even-more-so/2010072.article

McNeill, D. (2011, November 27). After Decades of Building Colleges, South Korea Faces a Lack of Students. *The Chronicle of Higher Education.* Retrieved from: http://chronicle.com/article/After-Decades-of-Expansion/129896/

Merlino, L. P. & Antonio N.(2012). University admissions practices – Italy. Retrieved from: http://www.matching-in-practice.eu/higher-education-in-italy/

Ministério da Educação [Ministry of Education] (2013). Novo Enem [New Enem]. Retrieved from: http://portal.mec.gov.br/index.php?option=com_content&view=article&id=13318&Itemid=310

Ministry of Education Singapore (2011) Expanding Singapore's University Sector. Retrieved from: http://www.moe.gov.sg/feedback/2011/committee-on-university-education-pathways-beyond-2015/images/cuep-infographic.jpg

Ministry of Education Singapore (2014).Post-Secondary Education. Retrieved from: http://www.moe.gov.sg/education/post-secondary/files/post-secondary-brochure.pdf

Ministry of Science and Higher Education in Poland (2014). Admission requirements. Retrieved from: http://www.go-poland.pl/admission-requirements

Moore, J., Mountford-Zimdars, A., & Wiggans, J. (2013). Contextualised admissions: Examining the evidence. Report to SPA, the Supporting Professionalism in Admissions Program. Retrieved from: http://www.spa.ac.uk/documents/ContextualData/SPA_ContextualisedAdmissions.July2013.pdf

NACAC (2014). Factors in the Admission Decision. Retrieved from: http://www.nacacnet.org/studentinfo/articles/Pages/Factors-in-the-Admission-Decision.aspx

National Board of Education (2014). Education system in Finland and polytechnics. Retrieved from: https://www.admissions.fi/vierashaku/amkhakuohje?Path=15731;57087;57088;58031;59248

National Portal of India (2014).Pursuing Higher Education: Entrance, Result, Counselling, Admission. Retrieved from: http://india.gov.in/spotlight/pursuing-higher-education-entrance-result-counselling-admission

NBT (2013). More about the NBTs. Retrieved from: http://www.nbt.ac.za/

NCEE (2014). South Korea: Instructional Systems. Retrieved from: http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-instructional-systems/

Neumann, Z. & Williksen, I. (2006). Percentage Based Admission Systems: A Way to Make French Higher Education More Diverse? HIA. Retrieved from: http://www.humanityinaction.org/knowledgebase/29-percentage-based-admission-systems-a-way-to-make-french-higher-education-more-diverse

New Zealand Vice-Chancellors' Committee (2014). Admission Requirements for Domestic Students. Retrieved from: http://www.universitiesnz.ac.nz/studying-in-nz/domestic

Nicolaou-Griffin, E.I. (2012, August 20). Higher Education in Greece: A Personal Crisis. *Pulitzer Center on Crisis Reporting*. Retrieved from: http://pulitzercenter.org/reporting/greece-education-reform-economy-unemployment-youth-university-admission-frontisteria

Nordic Recognition Network (NORRIC)(2005).The System of Education in Russia. Retrieved from: http://norric.org/files/education-systems/Ruslandsrapport-feb2005.pdf

NUCAS (2013). Admission and points. Retrieved from: http://www.samordnaopptak.no/info/opptak/

NUFFIC (2011). Country Module – Brazil. Retrieved from: http://www.nuffic.nl/en/files/documents/diploma-recognition/country-modules/country-module-brazil.pdf

NUFFIC (2013). Country Module – Argentina. Retrieved from: http://www.nuffic.nl/en/library/country-module-argentina.pdf

OECD & World Bank (2009). Reviews of National Policies for Education: Tertiary Education in Chile. Retrieved from: http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/reviewsofnationalpoliciesforeducationtertiaryeducationinchile.htm

OECD (2012), *Education at a Glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing. doi: 10.1787/eag-2012-en

OECD (2013), *Education at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing. doi: 10.1787/eag-2013-en

O'Flynn, K. (2009, June 24). Russia's New Standardized Exams Fail The Public Test. *Radio Free Europe/Radio Liberty.* Retrieved from: http://www.rferl.org/content/Russias_New_Standardized_Exams_Fail_The_Public_Test/1761799.html

Palmer, N., Bexley, E., & James, R. (2011). Selection and Participation in Higher Education. *University selection in support of student success and diversity of participation. Prepared for the Group of Eight. Centre for the Study of Higher Education University of Melbourne*.

Parfitt, T. (2013, May 28). Russia hit by exam cheating epidemic. *The Telegraph*. Retrieved from: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/10084299/Russia-hit-by-exam-cheating-epidemic.html

Pearson (2013). Final Report - Evaluation of the Chile PSU.Retrieved from: http://www.mineduc.cl/usuarios/mineduc/doc/201301311057540.Chile_PSU-Finalreport.pdf

Poole, G. S. (2003). Higher education reform in Japan: Amano Ikuo on 'the university in crisis'. *International education journal*, *4*(3), 149-176.

Rektorenkonferenz der Schweizer Universitäten (CRUS)[Rectors' Conference of the Swiss Universities](2014). Studying in Switzerland. Retrieved from: http://www.crus.ch/information-programme/studying-in-switzerland.html?L=2

Robb, A. (2013, September 23.). College Admissions Requirements in America Are Crazy. Here's a Solution. *The New Republic.* . Retrieved from: http://www.newrepublic.com/article/114848/college-admissions-criteria-american-vs-british

Santelices, M. V., Ugarte, J. J., Flotts, P., Radovic, D., & Kyllonen, P. (2011). *Measurements of new attributes for Chile's admission system to higher education*. ETS Research Report No. RR-11-18). Princeton, NJ: Educational Testing Service. Retrieved from: http://www.ets.org/Media/Research/pdf/RR-11-18.pdf

Santelices, M., & Kyllonen, P. (2012). Investigación y prácticas de admisión: alternativas para avanzar [Admissions Practices and Research: Alternatives for Progress]. *Pensamiento Educativo. Revista De InvestigacióN Educacional Latinoamericana*, 49(2), 21-22. doi:10.7764/PEL.49.2.2012.2. Retrieved from: http://pensamientoeducativo.uc.cl/files/journals/2/articles/536/public/536-1360-1-PB.html

Stage, C. (2004). *Entrance to higher education in Sweden*. Institutionen för beteendevetenskapliga mätningar, Umeå.

StateUniversity.com Education Encyclopedia (2014). Mexico – Higher education. Retrieved from: http://education.stateuniversity.com/pages/984/Mexico-HIGHER-EDUCATION.html#ixzz2KtR78GXD

Studentnews.eu (2009) Tertiary Education- 06 - Portugal - Admission requirements. Retrieved from: http://tertiary-education.studentnews.eu/serwis.php?s=2328&pok=57788&c1_1=16140&c2_1=&id=2912925

Studera.nu (2014). Vad krävs för att få studera på högskolan? [What is required to study at university?]. Retrieved from: http://www.studera.nu/omstudier/omstudier/vadkravsforattfastuderapahogskolan.5.27d86368130216405a680005861.html

Study Abroad (2014). University Admission in France. Retrieved from: http://www.studyabroad18.com/articles/university-admission-in-france.php

Swedish Institute (2014). Higher education and research in Sweden. Retrieved from: http://www.sweden.se/eng/Home/Education/Research/Facts/Higher-education-and-research-in-Sweden/

Swissuniversity.ch (n.d.). Enrollment and admission at Swiss universities. Retrieved from: http://www.swissuniversity.ch/enrollment-and-admission.htm

The Common Application (2014).Mission. Retrieved from: https://www.commonapp.org

The Economist (2012, June 13). University entrance exams: Testing times. *Analects - The Economist* [Web log post]. Retrieved from: http://www.economist.com/blogs/analects/2012/06/university-entrance-exams

UCAS (2014) University Entry Requirements. Retrieved from: http://www.ucas.com/how-it-all-works/explore-your-options/entry-requirements

Universities UK (2008). Admissions: the higher education sector's plans for change. *Universities UK policy briefing*. Retrieved from: http://www.universitiesuk.ac.uk/highereducation/Documents/2008/Admissions.pdf

University of California (2014). Admission Requirements. Retrieved from: http://admission.universityofcalifornia.edu/freshman/requirements/

University of Cambridge International Examinations (2009). A briefing document for students of University of Cambridge International Examinations (CIE) on university admission procedures in India. Retrieved from: http://www.utpalshanghvischool.org/studentbriefingdocforuniversity_nov09__2.pdf

University of Cambridge International Examinations (2011). Conditions and requirements to gain exemption for entry to South African public universities. Retrieved from: http://www.cie.org.uk/images/122856-higher-education-south-africa-brochure.pdf

Vaht, G., Tüür, L., & Kulasalu, Ü. (2010). Higher Education in Estonia. Retrieved from: http://hdl.handle.net/10062/40998

Wong, E. (2012, June 30). Test That Can Determine the Course of Life in China Gets a Closer Examination. *The New York Times*. Retrieved from: http://www.nytimes.com/2012/07/01/world/asia/burden-of-chinas-college-entrance-test-sets-off-wide-debate.html?pagewanted=all&_r=0